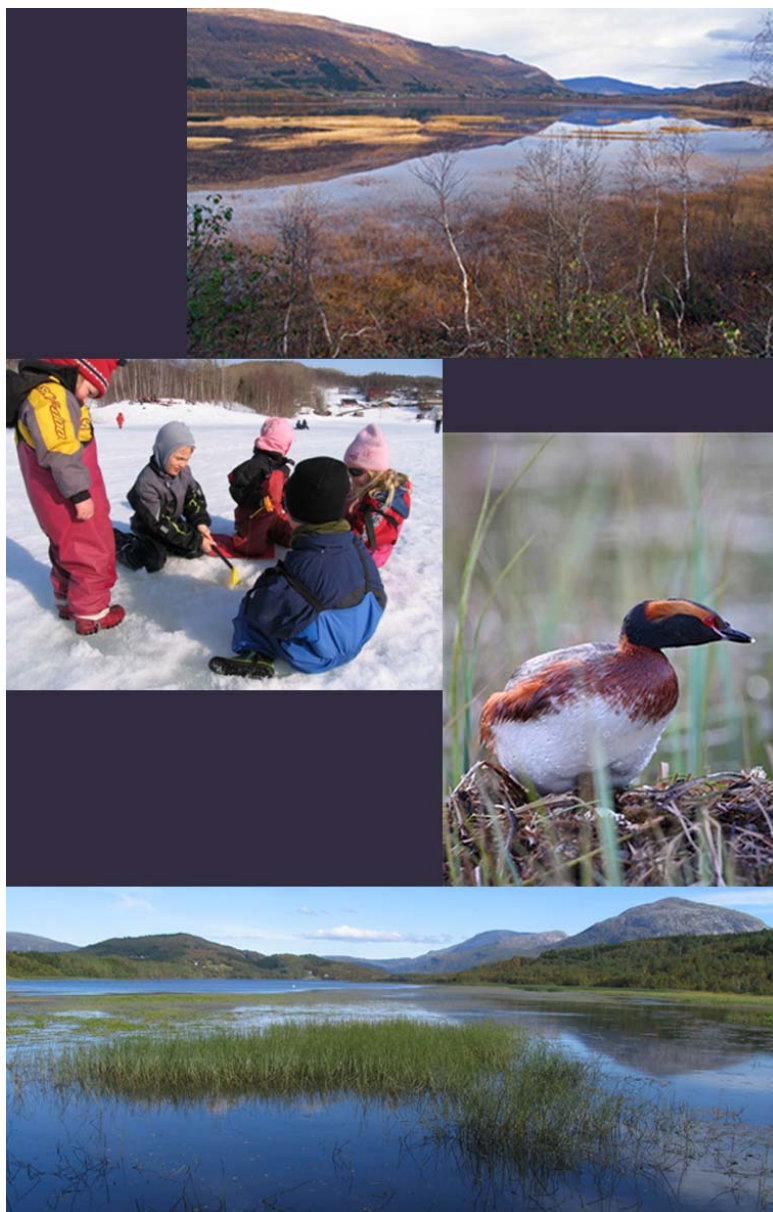

Fylkesmannen i
Nordland

Forvaltningsplan for **Fauskeidet naturreservat**

Fauske og Sørfold kommuner, Nordland

Rapport 2012 – 3

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Rapport

Nr. 2012 - 3

Tittel: Forvaltningsplan for Fauskeidet naturreservat. Fauske og Sørfold kommuner, Nordland		
Utgiver: Fylkesmannen i Nordland		
Antall sider: 54 s inkludert vedlegg 1 – 7 13 s vedlegg 8 (egen del)	ISBN: 978-82-92558-47-8	Dato: 25.9.2012
Forsidefoto: Kvitblikkvatnet – Hanne Etnestad Isfiske – Hanne Etnestad Horndykker – Gunnar Rofstad Vallvatnet - Hanne Etnestad		
Utarbeidet av: Carina Ulsund, Mia M. Husdal og Espen Henriksen		
Emneord: Forvaltningsplan Fauskeidet naturreservat Fauske kommune		
Sammendrag: Fauskeidet naturreservat ble fredet i 1983. Verneområdet inneholder to rike kulturlandskapsjøer (Kvitblikkvatnet og Vallvatnet), stilleflytende elver, frodige kantskoger og store arealer med ulike myrtyper, deriblant også noe rikmyr. Vegetasjonen i vannene, elvesystemene og randsonene er artsrik og svært produktiv, med innslag av til dels sjeldne og kravfulle arter. Reservatet har også et svært variert fugleliv. Nesten 70 arter har vært observert hekkende i området, deriblant 10 rødlistearter. Fauskeidet er også en viktig beite- og hvileplass for trekkfugl. De største brukerinteressene i reservatet er knyttet til blant annet reindrift, fiske og friluftsliv. Det er behov for å få utredet hvordan tidligere senkning av vannstand og fortsatt forurensning fra jordbruk påvirker vannene, med tanke på faren for at vannene gror igjen hurtigere enn ved naturlig suksesjon. I forhold til skjøtsel er det blant annet ønskelig å holde reservatet fritt for gran, kanadagås og søppel. Videre bør det utarbeides et overvåkingsprogram for naturkvalitetene i reservatet.		

Innhold

Rapport	2
1 Innledning.....	4
2 Fauskeidet naturreservat.....	5
2.1 Områdebeskrivelse	5
2.2 Brukshistorie.....	5
2.3 Naturfaglige verdier.....	7
3 Bevaringsmål.....	15
3.1 Bevaringsmål for vegetasjon	15
3.2 Bevaringsmål - fugl	17
4 Brukerinteresser	19
4.1 Verneforskriften og brukerinteresser.....	19
4.2 Primærnæring – reindrift, jordbruk og skogbruk.....	19
4.3 Jakt og fiske	21
4.4 Friluftsliv og rekreasjon.....	22
4.5 Undervisning, formidling og forskning	23
4.6 Bygninger og tekniske inngrep.....	24
4.7 Motorisert ferdsel	25
4.8 Forurensing	26
5 Forvaltningsoppgaver og tiltak	28
5.1 Oppsyn.....	28
5.2 Skjøtsel	29
5.3 Overvåkning	31
5.4 Informasjon og tilrettelegging	32
6 Saksbehandling.....	34
6.1 Forvaltningsmyndigheter	34
6.2 Lovverk, føringer og forvaltning	34
7 Forvaltningsplanens varighet	38
8 Kilder	39
9 Vedlegg.....	40

1 Innledning

Forskrift om fredning av Fauskeidet naturreservat i Fauske kommune ble fastsatt ved kongelig resolusjon 16. desember 1983. Reservatet dekker et areal på ca. 3.500 dekar, herav ca. 2.000 dekar vannareal (se figur 1).

Formålet med fredningen er: *“å bevare et produktivt og artsrikt våtmarksområde og et vakkert landskapsområde, spesielt av hensyn til det varierte plantelivet og et særdeles rikt og interessant fugleliv.”*

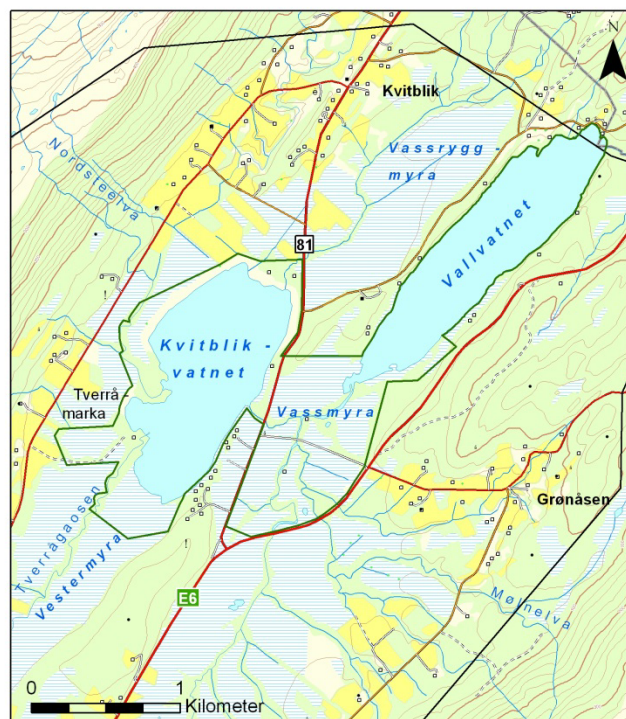
Fylkesmannen i Nordland er forvaltningsmyndighet for naturreservatet. Verneforskriften for Fauskeidet naturreservat finnes som vedlegg 1.

Naturreservat er den strengeste form for vern et område vernet etter den gamle naturvernloven kan ha. I 2009 ble den gamle naturvernloven erstattet av naturmangfoldloven. Fauskeidet naturreservat forvaltes nå etter den nye loven, men i praksis videreføres områdevernet omtrent som før.

I henhold til Riksrevisjonens rapport (Riksrevisjonen 2005 – 2006) er verneverdiene i 31 % av vernede områder i Norge truet. Gjengroing blir oppgitt å være en dominerende trusselfaktor. Direktoratet for naturforvaltning har pålagt Fylkesmannen å prioritere utarbeiding av forvaltningsplaner for områder der verneverdiene er truet.

Forvaltningsplanen er et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Den skal samtidig sikre en forutsigbar og enhetlig forvaltning av

verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, skjøtsel, informasjon og eventuell tilrettelegging.

Figur 1: Kart over Fauskeidet naturreservat

En forvaltningsplan er ikke et juridisk bindende dokument, men gir retningslinjer for forvaltningen av området i henhold til verneforskriften.

Forvaltningsplanen for Fauskeidet er delt i to hoveddeler. Den første delen gir en beskrivelse av naturforholdene, brukerinteresser og forvaltningsmål. Den andre delen omhandler forvaltningsmessige oppgaver og tiltak. Her gis det en beskrivelse av hvilke tiltak som foreslås i planperioden, kostnadsoverslag, samt hvem som er ansvarlig for de ulike tiltakene.

Sametinget har meldt at de ikke ser behov for at det etableres eget arbeidsutvalg i prosessen med forvaltningsplan. Same-

tinget har heller ikke sett behov for å konsultere Fylkesmannen i Nordland i prosessen.

En referansegruppe bestående av grunneiere, utmarkslag, Fauske kommune og Forum for natur og friluftsliv (FNF) har bidratt i arbeidet med forvaltningsplanen.

2 Fauskeidet naturreservat

2.1 Områdebeskrivelse

Fauskeidet er et ett mil langt og et par kilometer bredt eide som strekker seg fra Djupvik og Straumen til Fauske. Landskapet i verneområdet er svært variert. På de gamle marine avsetningene finner en to store vann, Kvitblikkvatnet og Vallvatnet, flere stilleflytende elver, frodige kantskoger langs stredene og elvebreddene, og store arealer med myr.

Det går flere veier i dette området, bl.a. Røsvikveien (fylkesvei 826) som skjærer igjennom verneområdet og E6 som grenser mot den sørøstre delen av reservatet

Myrtypene i området omfatter alt fra nedbørsmyrer til rike jordvannsmyrer.

Rikmyrene knytter seg særlig til områder nært kalkrik berggrunn. Mest dominerende er nedbørsmyrer og fattige jordvannsmyrer. Vegetasjonen i vannene, elve-systemene og randsonene er artsrik og svært produktiv. Her finnes en rekke kalkkrevende eller næringskrevende arter. Flere er sjeldne så langt nord i landet.

Berggrunnen i Fauskeidet naturreservat er rik og dominert av kalkspatmarmor og dolomittmarmor. Det er kun et lite område nord i Vallvatnet hvor glimmerskifer dominerer.

Fauske har et svakt oseanisk klima. Nedbørsmengden ligger årlig på 700-1000 mm og gjennomsnittstemperaturen på vinteren er -4 - -8 °C og på sommeren 8 - 12 °C.

2.2 Brukshistorie

Naturreservatet ligger i lavlandet, på et viktig eid mellom to store fjordsystemer og med frodige omgivelser. Det har derfor utvilsomt hatt en meget lang brukshistorie. I nyere tid er det ikke minst påvirkningen av vann og vassdrag som er av interesse.

Kvitblikkvatnet
Foto: Hanne Etnestad

Opprinnelig hadde både Kvitblikvatn og Vallvatnet omtrent samme vannstand, men elva mellom vannene ble gravd opp i 1923 for å få en bredere kanal (med to meters dybde). Samtidig ble bergryggen ved utløpet av Vallvatnet sprengt ned en del, slik at også dette vatnet ble senket. I 1931 ble det bygd et lite kraftverk i elva nedenfor Vallvatnet, og i den forbindelse ble det etablert en demning ved utløpet. Samtidig ble det også bygd en liten demning (på ca. 50 cm) i Kvitblikvatnet. I 1953 ble demningen i Vallvatnet igjen fjernet (Bjørnbak udatert).

Nydyrking av myrer i nærheten av Kvitblikvatnet har også påvirket reservatet. Det har blitt gravd flere kanaler i nærheten av Tverråmarka og ut i vannet, noe som har medført at det har kommet en del slam i ytre deler av disse kanalene og ut i Kvitblikvatnet. I tillegg har utgravingen av innløpsosen til Kvitblikvatnet, som ble utført i 1982 - 1983, bidratt til økt tilførsel av slam ut i vannet.

Et stort gjødselutslipp våren 1979 til Litlvatnet (som har blitt beskrevet som uttappet på tidspunktet) på sørvestsiden av Kvitblikvatnet, medførte at Litlvatnet ble omtrent fylt igjen og fullstendig endret karakter. Gamle dammer, frosk og fugl forsvant fra vatnet, mens det ble mye mer vegetasjon (Bjørnbak udatert).

Fauskeidet fungerer som et viktig friluftsområde i distriktet, blant annet fiskes det mye i vannene. Både langs Kvitblikvatnet og Vallvatnet er det bygd hytter. Det går flere veier i dette området, bl.a. Røsvikveien (fylkesvei 826), som skjærer igjennom verneområdet, og E6, som grenser mot den sørøstre delen av reservatet. Det er en god del trafikk knyttet

til veiene. Mellom E6 og Røsvikveien finner man en gradvis gjengroende rest av en tverrveg, gamle Grønåsvei. Det er også enkelte spor etter grøfting i området.

En finner også rester etter en påbegynt jernbanetrase (Polarbanen) sør for Vallvatnet (Vassmyra), som stammer fra 2.verdenskrig (se egen faktaboks).

Mellom Røsvikveien og Kvitblikvatnet ligger det flere hytter rett utenfor reservatgrensen, samt at det er satt opp et fugletårn som driftes av forvaltningsmyndigheten. Det er også lagt ut klopper i myrområdet ned til tårnet. Ved nordre Vallvatnet ligger det også hytter og naust helt inntil reservatet, samt at det også er bygd en brygge ved nordenden av vannet.

Polarbanen (Fauske – Narvik)

Tyskland og Hitler skulle bygge "Festung Norwegen". I den forbindelse var forbedring av kommunikasjonene meget viktig. Før 2. verdenskrig var det dårlig med veier og ingen jernbane nord for Grong i Nord-Trøndelag. Hitler ønsket derfor å fremskynde byggingen av en jernbane til Kirkenes. Senere la han om planene, og ville bygge bane til Narvik.

Banen skulle være ferdig i juni 1945. Omkring 30 000 mennesker ble satt til arbeid, halvparten av disse var russiske krigsfanger. Etter freden i 1945 lå mange traséer, tunneller og bruer ferdige, men ingen sammenhengende bane ble ferdig nord for Fauske.

2.3 Naturfaglige verdier

Fauskeidet naturreservat er et våtmarksområde som hovedsakelig består av de to rike kulturlandskapsjøene Kvitblikvatn og Vallvatn. Reservatet ble første gang kartlagt i forkant av vernet (Vorren 1979). Det har vært gjennomført flere kartlegginger i etterkant. Vannkvalitet og vegetasjon i begge vann ble undersøkt av NIVA i 1993 (Faafeng et.al. 1994). Flora og naturtyper ble kartlagt av Miljøfaglig Utredning AS i 2010 på oppdrag av Fylkesmannen i Nordland (Gaarder 2010). I alt 11 verdifulle naturtyper, 4 med verdi svært viktig (A) og 7 med verdi viktig (B) er beskrevet og kartfestet (se figur 2). Samtidig ble forekomsten av rødlistearter omtalt. Hanssen og Bongard kartla i 2011 bunndyrfaunaen i et par sideelver til Kvitblikvatnet, som del i undersøkelser knyttet til av vanndirektivet¹.

2.3.1 Vegetasjon

Myrene

Vorren (1979) har følgende omtale av «Tverraamyren – Stormyra», som i praksis inkluderer så godt som all vernet myr innenfor Fauskeidet naturreservat, men også en god del myr på utsiden:

Fauskeidmyrene består av (for det meste) mange asymmetrisk konsentrisk ombrotrofe elementer adskilt fra hverandre ved bekker og elver. I den proksimale enden grenser alle disse storelementene til fastmark. Ved Kvitblikvatn er det også en del minerotrofe myrer utformet som bakkemyrer med strengmyrelementer. Strengene er lave og av fastmattekarakter, som normalt i den mellomboreale sonen,

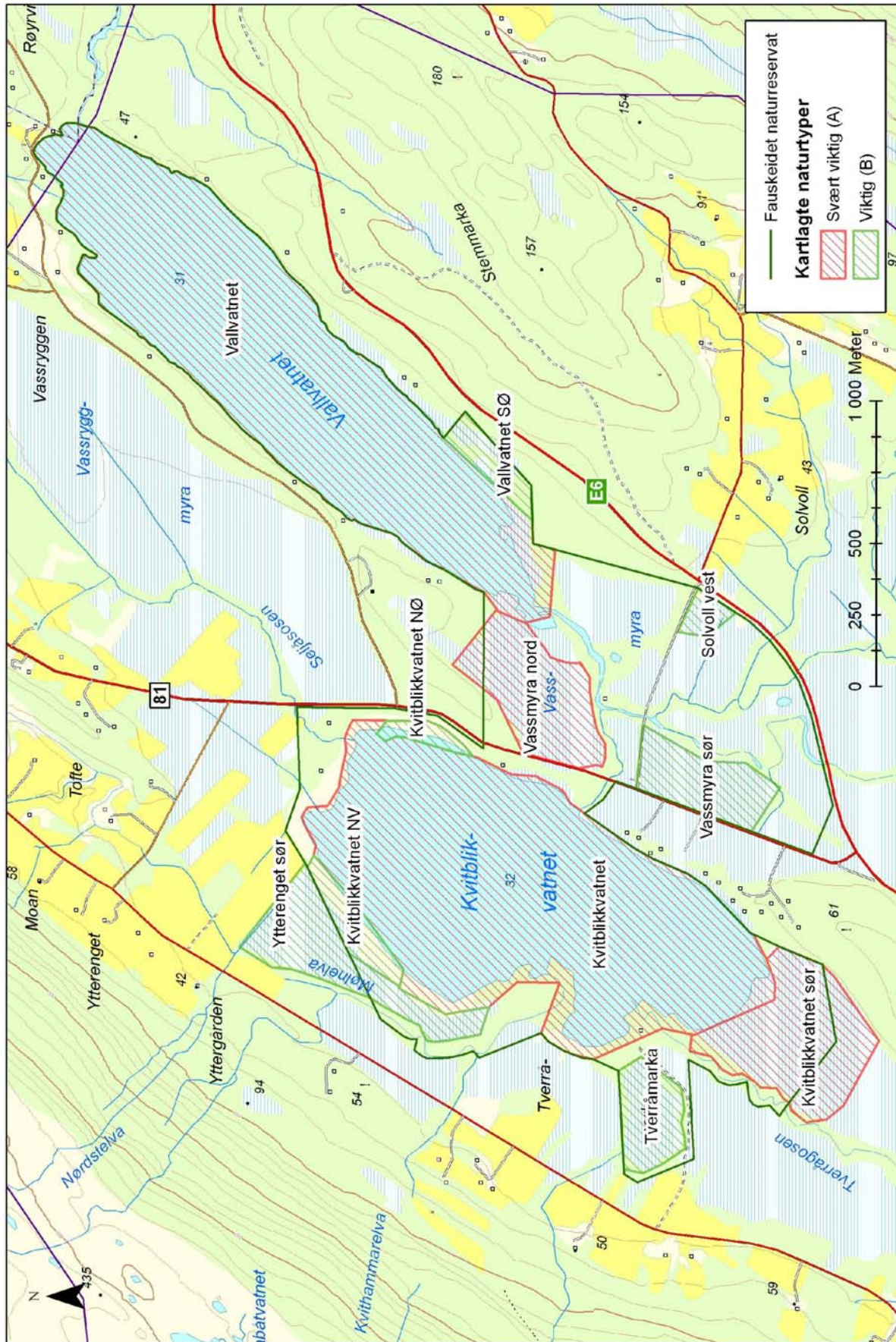
særlig i dens østlige del. Fauskemyrene er gamle bureisningsfelter, og det er gjort omfattende grøftinger. Visse områder rundt Kvitblikvatnet er imidlertid blitt forskånet for disse inngrepene og Vargaasmyrene er bare minimalt oppgrøftet.

Registreringer utført i 2010, av Geir Gaarder ved Miljøfaglig Utredning, viste at denne beskrivelsen i ganske stor grad fortsatt er gjeldende. Nedbørsmyr (ombrotrof myr) er utbredt og dominerer både mellom Kvitblikvatnet og Vallvatnet, samt på nordvestsiden av Kvitblikvatnet. Nedbørsmyrer (se figur 3) får næring kun fra nedbør og er generelt fattige myrer. Jordvannsmyrer (minerotrofe myrer) finnes også flere steder, i første rekke i form av svakt formede bakkemyrer (se figur 3). Dette omfatter både en del fastmattemyr og noe mjukmatte-lausbottenmyr. Jordvannsmyrer får næring fra mineraljord og berggrunn.

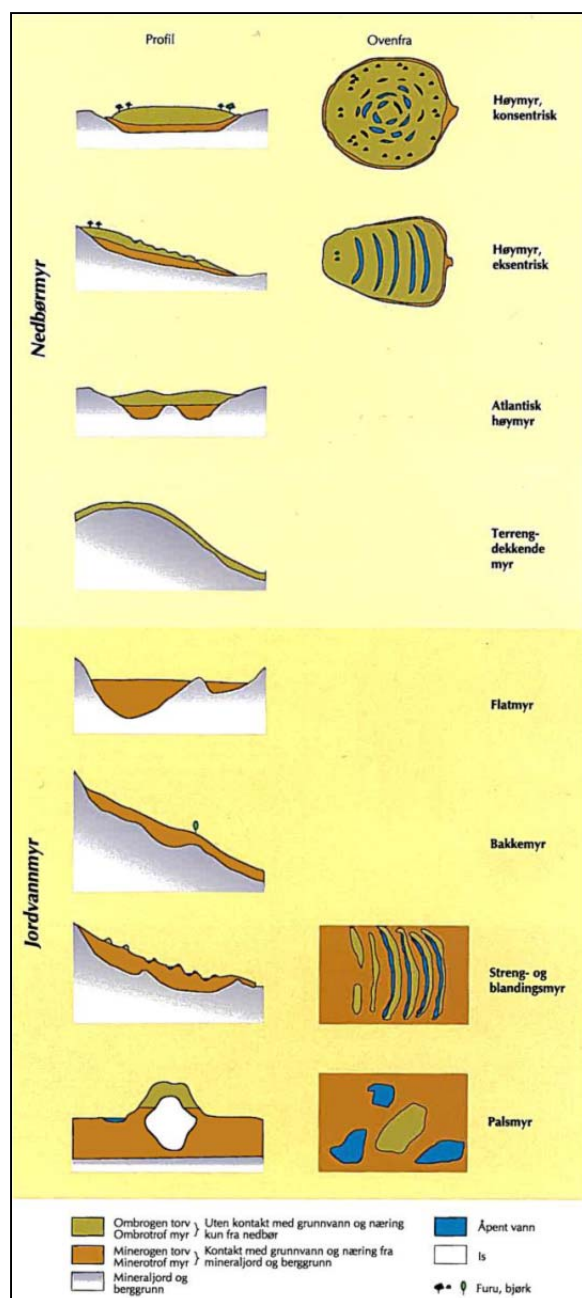
Det er kartlagt 8 naturtyper tilknyttet myr i reservatet, hvorav to er kartlagt som svært viktige og de andre som viktige. Vurdering av verdien for de ulike områdene er gjort ut fra områdene som del av et viktig helhetlig myr – og våtmarksystem (se figur 2).

Sør for Kvitblikvatnet og sør for Vallvatnet ligger det to myrer som er kartlagt som svært viktige. Her er det registrert enkelte områder med rikmyr og funnet rikmyrarter som blant annet engmarihand, dvergjamne, breimyrull, jåblom og takrør. Det er registrert en spredd lokalitet med engmarihand vest for E6 (Solvoll V), samt enkelte individer på rikmyr sørøst for Vallvatnet og nordøst for Kvitblikvatnet.

¹ **Vanndirektivet** er et direktiv fra EU som setter miljømål for vannkvalitet.

Figur 2: Naturtyper kartlagt i Fauskeidet naturreservat (Gaarder 2010)

Figur 3: Skjematiske framstillinger av noen hovedtyper myr ut fra myrenes form og vanntilgang (Moen 1998).

To mindre rikmyrer nordøst og nordvest for Kvitblikvatnet er begge sannsynlige suksesjonsstadier² fra sump til myr, skapt av tidligere senking av vassdraget. Begge framstår som ei strandsone som periodevis

² Suksesjon er betegnelsen på endringen av artsammensetningen som skjer over tid i et område.

oversvømmes, og med en blanding av myr- og strandegarter.

Ekstremrike myrer ser ut til å mangle innenfor reservatet (Gaarder 2010). Svake strengmyrer finnes som nevnt av Vorren (1979) på sørsiden av Kvitblikvatnet, samt enkelte andre steder (som mellom Røsvikveien og E6) (Gaarder 2010).

Innsjøene

Det er kartlagt to svært viktige rike kulturlandskapssjøer i Fauskeidet naturreservat. Den største er Kvitblikvatnet. Vatnet er en av de rikeste innsjøene i regionen, med store sivbelter utover vatnet, en rik undervannsvegetasjon og et rikt liv av næringskrevende våtmarksfugl. Her vokser det enkelte til dels sjeldne og kravfulle vannplanter som indikerer at vatnet er næringsrikt.

I alt minst 26 ulike arter vannplanter er påvist i Kvitblikvatnet. Sumpplantebeltene domineres av takrør, sjøsvaks og elve-snelle. Av flytebladsplanter er det mye soleinøkkerose og (vanlig) tjønnaks og noe flotgras, mens kortskuddsplanter i første rekke omfatter mye stivt brasmegras. Størst botanisk interesse knytter seg likevel til langskuddssamfunn, der det foruten mye vanlig kransalge, blank-/mattglattkrans og høstvasshår *Callitriche hermaphroditica* (VU), samt en del blærerot, småvassoleie, kamtusenblad og tusenblad, også er flere arter tjønnaks. Dette inkluderer mye hjerte-tjønnaks, samt noe rusttjønnaks, småtjønnaks, trådtjønnaks, grastjønnaks, nøkke-tjønnaks og stivtjønnaks *Potamogeton rutilus* (NT). Sistnevnte er nasjonalt sjelden, men med et visst tyngdepunkt i nordlige Nordland og sørlige Troms. Også rankpiggknopp er en sjelden og kravfull art som forekommer her (Gaarder 2010).

Figur 4: Bendeltjønnaks, foto: Bjørn Faafeng.

Vallvatnet har ikke like mye sumpvegetasjon som Kvitblikvatnet, men har mange av de samme artene. Søndre del av innsjøen har til dels store sivbelter utover vatnet, en rik undervannsvegetasjon og et rikt liv av næringskrevende våtmarksfugl. Nordre del er noe dypere, men også her forekommer bl.a. krevende langskuddsplanter i strandsona. Forekomst av enkelte til dels sjeldne og kravfulle vannplanter tilsier at det betraktes som en næringsrik utforming av kulturlandskapssjø.

I alt er det påvist minst 19 ulike arter vannplanter i Vallvatnet (se vedlegg 3). Av langskuddsplanter er det mye vanlig tusenblad, kamtusenblad og hjertetjønnaks, noe småtjønnaks og klovasshår, samt flere andre tjønnaksarter som rusttjønnaks, bendeltjønnaks *Potamogeton compressus* (EN) og grastjønnaks.

Også flere kortskuddsplanter forekommer, som stivt brasmegrass, nålesivaks, evje-

soleie og sylblad. Av flytebladsplanter finnes en del vanlig tjønnaks og flotgras. Størst interesse knytter seg til funnet av bendeltjønnaks, som var det første i Norge på 90 år (fig. 4). Arten finnes som spredte enkeltindivider på vestsiden av vatnet, og funnet er nærmere omtalt av Mjelde & Edvardsen (1994). Tidligere er også høstvasshår funnet (i 1972 av Harald Andersen), men arten ble ikke gjenfunnet i 1993, så enten har den gått ut, eller opptrer bare svært sparsomt (Gaarder 2010).

Litlvatnet/Tverråmarka er kartlagt som en viktig kulturlandskapssjø. Lokaliteten bærer preg å være et stort sumpområde som er under gjengroing. Området er forringet av senking av vatnene og store gjødselutslipp på 70-tallet.

Når det gjelder floraen i elver og bekker i området, så er den lite undersøkt. Trolig forekommer det sparsomt med en del av de samme artene som i vatnene, særlig knyttet til inn- og utoser.

Andre miljøer

Bare små arealer med skogsmark finnes innenfor verneområdet, men langs elva mellom Kvitblikvatnet og Vallvatnet, samt Svartoselva fra sørøst, står det ei smal sone med bjørkeskog. Denne virker noe flompåvirket, selv om effekten helst er redusert som følge av senkningen av Vallvatnet (Gaarder 2010). I tresjiktet er det mest bjørk, men også sparsomt med istervier, gråor og hegg, og det er snakk om middelaldrende til eldre skog. Sølvbunke er vanlig i feltsjiktet, ellers arter som mjøduert og skogsnelle. I tillegg finnes små flekker med fattig furuskog på nord-siden av Vassmyra.

Ut over dette opptrer små areal med kantsonemiljøer, bl.a. mot Røsvikveien. Enkelte kalkkrevende myrplanter, som myrsauløk og hårstarr, står i den nedlagte veien mellom Røsvikveien og E6, samt brudespore i kanten mot E6.

Rødlista planter

Det er funnet 3 rødlistearter i Fauskeidet naturreservat som står på Norsk Rødliste (Kålås et.al., 2010) (tabell 1). Størst interesse knytter seg til funnet av bendeltjønnaks i 1994, som var det første funnet i Norge på 90 år (Mjelde og Edvardsen, 1994). Høstvasshår ble i 2010 registrert i Kvitblikvatnet. I 1972 ble denne arten også påvist i Vallvatnet (Gaarder 2010).

Tabell 1. Planteliste med rødlistestatus

Norsk navn	Status	Lokalitet
Bendeltjønnaks	EN	Vallvatnet
Høstvasshår	VU	Kvitblikvatnet
Stivtjønnaks	NT	Kvitblikvatnet

I artsdatabankens artskart (2010) er det også registrert en observasjon av tuestarr (NT) fra området, angitt å være funnet i veigrøft langs ”bygdevegen” ved

Kvitblikvatnet i 2008.

Fremmede arter

Enkelte antatt sekundærspredte grantrær står langs elvene mellom Røsvikveien og E6, samt utover myra på sørsiden av Kvitblikvatnet. I tillegg er det plantet litt gran langs en innløpsbekk til Kvitblikvatnet fra vest i Tverråmarka.

Den norske rødlista er en oversikt over plante- og dyrearter som på en eller annen måte er truet av utryddelse, er utsatt for betydelig reduksjon eller er naturlig sjeldne. Dette er arter som er sårbare for menneskelig aktivitet. Den siste rødlista var utarbeidet i 2010 og inneholder fem kategorier:

RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)

CR – Kritisk truet (Critically Endangered)

EN – Sterkt truet (Endangered)

VU – Sårbar (Vulnerable)

NT – Nær truet (Near Threatened)

DD – Datamangel (Data Deficient)

Spredning av gran ved Kvitblikkvatnet.

Foto: Hanne Etnestad

2.3.2 Fugl

Den store produksjonen og variasjonen i området gir et stort spenn av biotoper for fuglelivet. Ornitologiske registreringer viser at Fauskeidet har en svært viktig og mangesidig funksjon for fuglelivet. Nesten 70 fuglearter er observert hekkende i området, deriblant en rekke ender og vadere (se vedlegg 4). Det mangler gode bestandstall og utbredelseskart for fugl i reservatet, noe som vanskeliggjør en nærmere beskrivelse av kjerneområder og bestandsutvikling.

I reservatet har det pr. 1.1.2011 blitt observert 24 rødlistearter, hvor ti av artene er observert hekkende i reservatet (se tabell 2). Hekkende rødlistearter inkluderer blant annet storlom (NT), bergand (VU), vipe (NT), brushane (VU), storspove (NT), hettemåke (NT), fiskemåke (NT) og sanglerke (VU).

I tillegg hekker horndykker fast i reservatet. I Nord-Norge hadde horndykker

Horndykker.

Foto: Gunnar Rofstad

en sterk bestandsnedgang i størrelsesorden 50 % i perioden 1999 – 2009 i de mest tallrike hekkebestandene. I 2009 ble det laget en handlingsplan for horndykkeren med hovedmål:

”I et langsiktig perspektiv skal horndykkeren finnes utbredt med en livskraftig bestand innenfor artens naturlige utbredelsesområde i Norge. Dagens totalbestand av horndykker på 750-850 hekkende par skal økes til 1000-1500 par. På kort sikt skal horndykkeren forvaltes som en sårbar og hensynskrevende art, der hensynet til å opprettholde de regionale bestandene i Norge krever tiltak på habitatsnivå” (Direktoratet for naturforvaltning 2009).

Horndykkeren står i tillegg oppført på lista til Emerald Network og Bernkonvensjonen sammen med flere andre fuglearter observert i Fauskeidet naturreservat (se egen faktaboks).

Videre er Fauskeidet en viktig beite-, raste- og hvileplass for trekkfugl både vår og høst. Ca. 20 arter er observert på trekk her, blant annet de tre rødlista artene bergirisk (NT), sjøorre (NT) og svartand (NT).

Området fungerer i tillegg som en lokal beite- og overnattingsbiotop for en god del andre fuglearter. Fugleregistreringene i denne planen kommer hovedsakelig fra Statskog Fjelltjenesten v/Hanne Etnestad i perioden 1993-2009.

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske arter av ville dyr og planter og deres levesteder.

Emerald network er et nettverk av viktige områder og arter i Europa under Bernkonvensjonen.

Tabell 2. Rødlistede fuglearter observert i Fauskeidet naturreservat

Norsk navn	Latinsk navn	Rødlitestatus	T= Trekk H= hekkende
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	NT	H
Toppdykker	<i>Podiceps cristatus</i>	NT	
Snadderand	<i>Anas strepera</i>	NT	
Stjertand	<i>Anas acuta</i>	NT	
Skjeand	<i>Anas clypeata</i>	NT	
Bergand	<i>Aythya marila</i>	VU	H
Svartand	<i>Melanitta nigra</i>	NT	T
Knekkand	<i>Anas querquedula</i>	EN	
Sjørørre	<i>Melanitta fusca</i>	NT	T
Lappfiskand	<i>Mergellus albellus</i>	VU	
Hønsehauk	<i>Accipiter gentilis</i>	NT	
Sivhauk	<i>Circus aeruginosus</i>	VU	
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	NT	H
Brushane	<i>Philomachus pugnax</i>	VU	H
Svarthalespove	<i>Limosa limosa</i>	EN	
Storspove	<i>Numenius arquata</i>	NT	H
Tyvjo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT	
Hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT	H
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	NT	H
Makrellterne	<i>Sterna hirundo</i>	VU	H
Sanglerke	<i>Alauda arvensis</i>	VU	H
Bergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	NT	T
Sivhøne	<i>Gallinula chloropus</i>	NT	
Tårnseiler	<i>Apus apus</i>	NT	H

Fremmede arter

Det er årlig observert flere hekkende par av kanadagås i reservatet. I tillegg blir reservatet benyttet som trekkområde for kanadagås på høsten. Kanadagås er en innført art med risikovurdering «Svært høy risiko» (SE) (Artsdatabanken 2012).. Kanadagåsen er territoriell i reirperioden og aggressiv, og jager ofte vekk andre arter fra området

2.3.3 Pattedyr

Av pattedyr står oter på den norske rødlista som en sårbar art (VU). Oter står også på den internasjonale rødliste og Emerald Network sin liste over truede pattedyr som trenger beskyttelse. Norge har et spesielt ansvar for arten, siden landet sannsynligvis har over 50 % av den europeiske bestanden. Nordland fylke, med sin lange kystlinje, har anslagsvis 25 % av den europeiske bestanden. I Fauskeidet har det bare blitt observert et par individer innenfor reservatet. Hovednæringen til oteren er stort sett fisk men det har også

blitt observert at den tar større fugl som byttedyr.

Fremmede arter

Tidligere har det blitt observert en og annen mink i området.

2.3.4 Andre arter

Den eneste fiskearten som er registrert i Kvitblikvatn og Vallvatn er ørret. Ut fra opplysninger fra grunneiere i Fauskeidet ble det satt ut ørretyngel i Kvitblikvatnet i 1959 og 1967. Pr. i dag er fiskebestandene i begge vannene store.

Feltundersøkelser gjort av NIVA (Faafeng et al. 1994) viste at Kvitblikvatnet inneholdt lav tetthet av vannloppa *Daphnia galeata*, som er en algebeiter. Normalt er store arter av *Daphnia* nøkkelorganismer for algebeiting i innsjøer, og den meget lave tettheten av *D. galeata* kan indikere en lav beitekapasitet på algene i Kvitblikvatnet (selvrensing).

Sammenlignet med Kvitblikvatnet inneholdt Vallvatnet relativt høy biomasse av algebeitere (som vannloppene *Bosmina longispina* og *D.galeata* og hoppekrepsen *Acanthodiptomus denticornis*). Beitekapasiteten i Vallvatnet ser altså ut til å være større enn i Kvitblikkvannet.

Predasjonspresset fra fisk syntes å være betydelig mindre i Vallvatnet enn i Kvitblikvatnet. Dette gjenspeiles dels i artssammensetning og struktur i dyreplanktonsamfunnet, men også i gjennomsnittsstørrelsen av vannloppene (cladocere).

I elva ut fra Vallvatnet har det blitt registrert elvemusling (*Margaritifera margaritifera*) som har status som sårbar

(VU) på den norske rødlisten. Elvemusling står i tillegg oppført på listen til Emerald Network. Elvemuslingen ligger ikke innenfor vernegrensen, men må likevel nevnes, siden tiltak i Vallvatnet kan ha påvirkning på vassdraget utenfor vernegrensen.

Insektfaunaen i Fauskeidet er dårlig kartlagt. I 2011 ble døgnfluen *Caenis horaria* funnet i Kvitblikvassdraget i Fauske. Arten har kun få funn nord for Trøndelag (Hanssen og Bongard 2011).

3 Bevaringsmål

Formålet med fredningen er å bevare et vakkert og variert landskapsområde og særdeles artsrike og produktive våtmarksområder. Området har store ornitologiske verdier.

I dette kapitlet blir naturkvalitetene innenfor verneområdet beskrevet, og for hver naturkvalitet er det definert bevaringsmål. For å definere naturtyper og bevaringsmål kreves kunnskap om naturtilstanden i området og utviklings-tendenser. Til å definere bevaringsmål for fugl har vi brukt Fjelltjenesten sine fugleobservasjoner (siden 1993), og for vegetasjon har vi hovedsakelig brukt naturtypekartleggingen fra 2010 som utgangspunkt.

Bevaringsmålene er satt ut fra maler som Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet. Generelt er det svært begrenset erfaring med bruk av bevaringsmål for naturkvaliteter i vernetede områder i Norge. Det vil være aktuelt å endre bevaringsmål og overvåkningsmetodikk i henhold til nasjonale standarder, uavhengig av revisjon av forvaltningsplanen. Derfor er detaljtabellene for bevaringsmålene skilt ut som eget vedlegg til planen (vedlegg 7).

Skjøtsel som vil bidra til at bevaringsmålene nås er beskrevet i kapittel 5.2. Overvåkning beskrevet i kapittel 5.3 vil i løpet av denne forvaltningsplanens varighet øke kunnskapsgrunnlaget for å kunne sette riktige bevaringsmål.

Naturkvalitet defineres som naturtyper, arter, geologi og landskap som skal bevares i et verneområde.

Bevaringsmål er den tilstanden en ønsker at en naturkvalitet i et verneområde skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og eksempelvis presiseres gjennom mål for areal, nødvendig strukturer/prosesser, eller forekomst av bestemte arter.

Tilstandsvariabel er en indikator som brukes til å vurdere tilstanden til en naturkvalitet.

3.1 Bevaringsmål for vegetasjon

Under feltarbeidet i 2010 ble det avgrenset 11 hovednaturtyper i Fauskeidet naturreservat (se figur 2). Tre av hovedlokalitetene har fått verdi A – svært viktig, mens resten har fått verdi B - viktig. I rapporten fra Miljøfaglig Utredning fra 2010 ble naturtypene i Fauskeidet naturreservat kartlagt etter DN – Håndbok 13 ”Kartlegging av naturtyper – verdi-settning av biologisk mangfold” fra 2007.

3.1.1 Myr

Innenfor reservatet foreligger det noe dokumentasjon på endringer i naturmiljøet, men lite om endringer i artsmangfoldet. Tidligere har grøfting og vei redusert det opprinnelige myrområdet, og disse tiltakene fører enda til uttørking av rikmyra ved Solvoll. I kantsonene mot Vallvatnet har senkningen endret forholdene, og det har trolig skjedd endringer i kantvegetasjonen.

Det skjer en gradvis gjengroing av tidligere grøfter i reservatet, samt gjengroing av nedlagte vei- og jernbanetraseer. Grove

Engmarihand. Foto: Ingvild Gabrielsen

løsmasser på vei og jernbanespor gjør at det her vil være snakk om permanente inngrep hvis ikke løsmassene fjernes.

På sørvestsiden av Kvitblikkvatnet pågår det en del spredning av gran ut i reservatet fra tilliggende granplantefelt (som ligger utenfor vernegrensen). På sikt kan grana medføre at myrlandskapet endrer karakter, og kanskje kan trærne være med på å tørke ut deler av myra.

Søppel er et problem enkelte steder i naturreservatet, spesielt langs Røsvikveien, der det blir dumpet en del søppel.

Naturtypene tilknyttet myrene i Fauskeidet naturreservat varierer fra nedbørsmyr til lavlandsmyr og rikmyr (6 lokaliteter). Det er få trusler innenfor verneområdet, og det er få truede eller sjeldne plantearter tilknyttet myrene. De seks myrlokalitetene

er derfor vurdert samlet i delområde A (for kart se vedlegg 7).

Trusler mot bevaringsmålene vil i mange tilfeller være synlig i terrenget, for eksempel i form av kjørespor eller grøfter. Det beste redskapet for å overvåke mange av bevaringsmålene vil være bruk av flyfoto. I tillegg kan det undersøkes om den kravfulle arten engmarihand fortsatt finnes innenfor kartlagte lokaliteter (4 lokaliteter).

Hovedmål i delområde A (myr):

- Naturtypens maksimale utstrekning skal ivaretas
- Engmarihand skal forekomme på minst fire lokaliteter
- Fremmede arter skal ikke forekomme
- Naturtypen skal være uten spor etter tunge kjøretøy
- Hindre oppføring av nye tekniske anlegg
- Drenering skal unngås
- Unngå tråkkslitasje og erosjon.

3.1.2 Rike kulturlandskapssjøer

Både Vallvatnet og Kvitblikkvatnet er kartlagt som svært viktige rike kulturlandskapssjøer og det er derfor satt bevaringsmål samlet for begge innsjøene (delområde B). Senkingen av Vallvatnet og Kvitblikkvatnet (se kapittel 2.2) har vært et stort inngrep som har medført en del klare endringer i vegetasjonen i og inntil vatnene, der det må ha gradvis blitt bygd opp nye soneringer mellom arter. Den største forandringen har skjedd i Kvitblikkvatnet som er en del grunnere enn Vallvatnet.

To av rikmyrene (Kvitblikvatnet NØ og Kvitblikvatnet NV) og en mindre kulturlandskapssjø (Litlvatnet / Tverråmarka) er under gjengroing fra innsjø til myr på grunn av senkingen av Vallvatnet og Kvitblikvatnet. Rikmyrene oversvømmes periodevis og får ei blanding av myr- og strandegarter og kulturlandskapssjøen er sumppreget. Disse tre lokalitetene er inkludert i delområde for Vallvatnet og Kvitblikvatnet siden eventuelle tiltak vil berøre disse lokalitetene.

I forarbeidet til vernet ble en tydelig gjengroing av Kvitblikvatnet beskrevet. I tillegg kom det store gjødselsutslippet i Litlvatnet på sørvestsiden av Kvitblikvatnet i 1979, som førte til økt gjengroing i området. Det er fremdeles aktivt jordbruk i nedslagsfeltet, men omfanget kan ha blitt redusert.

For å overvåke dette området vil undersøkelser av hekkebestanden for horn- dykker og sangsvane (se bevaringsmål for våtmarksfugl), samt gjengroingsgrad være av stor betydning. Det vil være viktig å overvåke vannkvaliteten i begge vatnene. Bendeltjønnaks (EN) er kun kjent fra tre vatn i Norge og er sårbar for forurensing og endring av habitat. Bendeltjønnaks vil sammen med stivtjønnaks (NT) og høstvasshår (VU) være gode indikatorer på tilstanden for delområdet. Videre over- våking av bunndyr tilknyttet tilløpselvene vil også kunne bidra til å vurdere naturreservatets tilstand.

Hovedmål i delområde B – Vallvatnet og Kvitblikvatnet med tilgrensende gjengroingsområder:

- Gjengroing av vegetasjon skal ikke foregå utover naturlig suksesjon.
- Hekkebestand av horn- dykker og sangsvane skal være stabil
- Vannkvaliteten skal være meget god eller god (jamfør Vanddirektivet³)
- Fortsatt rik vannplanteflora med godt utviklede langskuddsamfunn
- Bendeltjønnaks skal forekomme på en lokalitet i Vallvatnet
- Høstvasshår og stivtjønnaks skal forekomme på minst en lokalitet i Kvitblikvatnet

3.2 Bevaringsmål - fugl

Ut fra de registreringer gjort av Fjell- tjenesten v/Hanne Etnestad i perioden 1993-2008 og handlingsplanen for horn- dykker (Direktoratet for naturforvaltning 2009), er det definert bevaringsmål for fuglelivet.

For våtmarksfugler er økologiske funk- sjonsområder⁴ viktige for å sikre opprett- holdelse av levedyktige bestander. Naturmangfoldloven har fokus på at en skal se artene og artenes leveområder i sammenheng. Fauskeidet naturreservat er vurdert som et sammenhengende økologisk funksjonsområde for våtmarksfugl.

For å sikre naturreservatet som viktig funksjonsområde for våtmarksfugl må inn-

³ **Vanddirektivet** er et direktiv fra EU som setter miljømål for vannkvalitet

⁴ **Økologisk funksjonsområde** - område for økologiske prosesser (for fugl vil det være hekking/ungling, næringssøk, skjul, myting osv.)

grep og forstyrrelser unngås. I tillegg er det viktig at faktorer utenfor ikke forstyrrer våtmarksfugl innenfor.

Vernetidspunktet blir ofte brukt som referansetidspunkt. Dette er naturlig, i og med at det er tilstanden på vernetidspunktet som har gitt grunnlag for vernevedtaket.

For å overvåke funksjonsområdet kan registrering av forekomsten av utvalgte indikatorarter være et mål for områdets kvaliteter som hekke- og rasteområde. I vedlegg 7 er det listet bevaringsmål for funksjonsområde, inkludert indikatorartene horndykker og sangsvane.

Gjengroing av vannet og myrene kan være et problem for fugl som lever i vegetasjonen. Dreneringen av Litlvatnet har ganske opplagt vært negativt for de fleste våtmarksfugl i reservatet. I tillegg kan senkningen ha skapt enkelte verdifulle miljøer, i form av hekkeplasser og areal for næringsøk for våtmarksfugl (særlig vadefugl).

Fremmede arter som kanadagås (se kap 2.3.3) og mink er en trussel mot fuglebestanden i Fauskeidet naturreservat. I de siste årene har det pågått jakt på kanadagås som trolig har holdt bestanden nede. Det bør gjøres en grundig kartlegging av den hekkende bestanden av kanadagås i reservatet. Minken har ikke blitt observert i reservatet på en del år (kap 2.3.4), og den er ikke en art som ønskes tilbake, da den truer fuglebestanden gjennom predasjon. Selv om minken har vært etablert lenge i Norge, er den fortsatt en fremmed skadelig art (Direktoratet for naturforvaltning 2011). Etter norsk lov og internasjonale avtaler er vi forpliktet å sette inn tiltak for

å bøte på skader forårsaket av mink på norsk biologisk mangfold, jf. naturmangfoldlovens §§ 1, 9, 47 og 48.

Bevaringsmålene er kun satt med utgangspunkt i registreringene fra Fjell-tjenesten i perioden 1993-2008. Et av tiltakene for 2013 er å gjøre en grundig kartlegging med bevaringsmål for fuglebestanden i Fauskeidet, med fokus på rødlistearter, horndykker og sangsvane.

De tidligere registreringene indikerer at hekkebestandene er variabel i Fauskeidet naturreservat. Arter som hekker i stort antall ett år, blir plutselig borte i et par år og dukker senere opp igjen. En grundig kartlegging av forvaltningsrelaterte arter med fokus på leveområdet vil gjøre fremtidig forvaltning av reservatet mye enklere.

Hovedmål våtmarksfugl – hele reservatet:

- Bevare områdets kvaliteter som hekke- og rasteområde for våtmarksfugler. Naturlig tilhørende arter skal bevares med levedyktige bestander (se måltall i vedlegg 7).
- Antall arter skal opprettholder på tilnærmet samme nivå som på vernetidspunktet (1983).
- Ha kontroll med oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg/innretninger av permanent karakter.
- Alle tekniske inngrep som har en drenerende effekt skal unngås.
- Motorisert ferdsel skal unngås i barmarksperioden.
- Forstyrrende ikke-motorisert ferdsel i hekke- og trekktiden skal unngås.

4 Brukerinteresser

4.1 Verneforskriften og brukerinteresser

All grunn i Fauskeidet naturreservat eies privat. Verneforskriften og generelt lovverk danner rammene for hva som er tillatt innenfor Fauskeidet naturreservat. I dette kapitlet vil aktuelle bestemmelser i verneforskriften knyttes opp mot de ulike brukerinteressene. Det henvises i teksten til paragraf og punkt i verneforskriften. Hele verneforskriften ligger som vedlegg 1.

Det er særlig noen kapittel i verneforskriften som har betydning:

- I kapittel III beskrives verneformålet. Formålet med fredningen av Fauskeidet naturreservat er å bevare et produktivt og artsrikt våtmarksområde og et vakkert landskapsområde, spesielt av hensyn til det varierte plantelivet og et særdeles rikt og interessant fugleliv.
- I kapittel IV går det frem hvilke bestemmelser som gjelder for reservatet, her er det opplistet hvilke aktiviteter som ikke er tillatt innenfor reservatet (er ikke utfyllende)
 - I kapittel V går det frem hvilke aktiviteter som er unntatt bestemmelsene i kapittel IV
 - I kapittel VI går det frem hvilke aktiviteter det kan gi tillatelse til etter søknad
 - Aktiviteter som er forbudt gjennom bestemmelsene i kapittel IV og ikke er nevnt i kapittel V eller VI, er i utgangspunktet forbudt. Det kan gis dispensasjon fra vernebestemmelsene i enkelte tilfeller som er beskrevet nærmere i kapittel 6.2

4.2 Primærnæring – reindrift, jordbruk og skogbruk

4.2.1 Status og mål

Fauskeidet naturreservat ligger i Duokta reinbeitedistrikt, og flyttveg for rein går rett gjennom reservatet (se kart i vedlegg 5). Området brukes også som oppsamlingsområde/beiteområde på våren. Flyttvegen er i følge Reindriftsadministrasjonen i Nordland viktig for driftsmønsteret i reinbeitedistriktet. Dette fordi flyttvegen gir tilgang til viktige beiteområder øst i distriktet, og fordi blokkering av flyttvegen vil hemme bruk av hovedgjerdeanlegg og slakteri på Holtan. Ved flytting er reindriften avhengig av å bruke motoriserte kjøretøy og gjeterhund. I 1991 ble det gitt dispensasjon til bygging av bru for flytting av reinflokker over Tverråosen, for å lette reinflyttingen vår og høst over Tverråosen. Denne brua er per 1.9.2012 ikke satt opp.

Grunnet generell utvikling når det gjelder forurensning av vann og vassdrag i Norge fra landbruk og bebyggelse, samt alle tiltak som har vært satt i verk for å redusere dette, virker det sannsynlig at forurensningen fra omliggende jordbruk har blitt redusert.

Spredning av gran er et stort problem i den sørlige delen av reservatet, der et stort plantefelt står tett inntil reservatet. Fjelltjenesten bruker årlig mye tid på å fjerne naturlig spredde granplanter i denne delen av reservatet. Det har også tidligere blitt gitt dispensasjon til vedhogst i reservatet etter hogstplan fra 09.05.90, vedlegg 6.

Forvaltningsmål:

- Området skal kunne benyttes til reindrift innenfor verneforskriftens rammer.
- Tynningshogst i reservatet skal ikke forstyrre hekkende og trekkende fugl
- Det skal ikke skje hogst i kantsoner mot myr, vann, elver og ferdselsårer.

4.2.2 Rammer og regelverk

Reinflytting med bruk av motorkjøretøy og løs gjeterhund gjennom reservatet er i utgangspunktet i strid med verneforskriftens forbud mot motorisert ferdsel og forbudet mot å slippe hunder løs i reservatet (kap. IV). Forvaltningsmyndigheten vil behandle søknader om bruk av motorkjøretøy og gjeterhund i forbindelse med reindrift etter naturmangfoldlovens generelle unntaksparagraf (§ 48). Paragrafen gir mulighet for dispensasjon fra verneforskriften hvis dette ikke strider mot vernevedtakets formål, og hvis det ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Viktige faktorer i denne vurderinga vil være om motorferdselen foregår på frossen snødekt mark, og om bruk av løs gjeterhund foregår utenom våtmarksfuglenes hekketid. Søknad om oppføring av gjerder, for eksempel i forbindelse med reindriften og beiting, vil også behandles etter bestemmelsen i naturmangfoldlovens § 48 (se nærmere i kapittel 6).

Fylkesmannen har meldt inn til Direktoratet for naturforvaltning at verneforskriften fra 1983 ikke omtaler hensyn til reindrift eller samiske interesser, og at det vil være hensiktsmessig å ta dette inn i forskriften.

I følge vernebestemmelsen er all vegetasjon fredet mot skade og ødeleggelse (kapittel IV). Det er heller ikke tillatt med oppføring av bygninger.

Verneforskriften åpner for beiting og sanking av bær og matsopp (kapittel V). Sanking av bær og matsopp følger bestemmelsene i følge friluftsløven og er dermed tillatt for alle (allemannsretten). I Nordland, Troms og Finnmark er plukking av multer er omfattet av den alminnelige høstingsretten, men likevel begrenset til der hvor eieren eller den bruksberettigede ikke uttrykkelig har nedlagt forbud mot plukking av multer, f.eks. ved å sette opp skilt, kunngjøring i avis e.l. For at eier eller bruker skal kunne forby plukking av multer på muldebærland, må utnyttelsen av multene ha økonomisk betydning for ham. Selv om det er nedlagt slikt uttrykkelig forbud, kan allmennheten alltid plukke multer som spises på stedet.

Kapittel V åpner for vedhogst etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten. Planen som ble utarbeidet i 1990 åpner for tynningshogst innenfor 4 avgrensede områder. Planen (se vedlegg 6) hindrer hogst i hekkeperioden (15. april – 15. august) og i en 30 m bred kantsone langs myrer, vann, elver og ferdselsårer.

Kantvegetasjonen har mange positive effekter og funksjoner for dyre- og plantelivet i Fauskeidet naturreservat. Kantvegetasjonen motvirker også graving/erosjon langs elvebredden og fungerer som et "rensefilter" mot avrenning og tilførsel av forurensning.

4.3 Jakt og fiske

4.3.1 Status

Det foregår noe jakt på elg og kanadagås etter dispensasjon i reservatet. Ellers er ferskvannsfiske den mest vanlige aktiviteten i Fauskeidet.

Vannene blir brukt til fiske både om sommeren og på vinterstid (isfiske). Mye dårlig fisk i vannet, skyldes trolig for stor fiskebestand og høy algevekst i vannet. Det har bare blitt registrert ørret (*Salmo trutta*) i vannene.

En økt høsting av fiskebestanden vil nok bedre kvaliteten på fisken i reservatet.

Forvaltningsmål:

Området skal kunne benyttes til jakt på hjortevilt (elg) og fangstformene som er tillatt i henhold til verneforskriften

4.3.2 Rammer og regelverk

I reservatet er dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, fredet mot skade og ødeleggelse. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er i utgangspunktet forbudt og hunder skal holdes i bånd (kapittel IV). I kapittel V i verneforskriften åpnes det likevel for jakt på elg med eller uten hund. Slik jakt må skje i henhold til viltlovens bestemmelser, og forskrifter gitt i henhold til denne.

Motorferdsel i forbindelse med utkjøring av felt elg må omsøkes etter naturmangfoldlovens § 48 (se kapittel 4.7). Det anbefales å søke dispensasjon til utkjøring av elg før jakten settes i gang.

Utøvelse av fiske er tillatt i Fauskeidet naturreservat. I forbindelse med utøvelse

av fiske bør forstyrrelse av fuglelivet i sårbare perioder unngås. Dette gjelder spesielt i hekkesesongen, 15. april – 1. august. Nordland fylkeskommune er forvaltningsmyndighet for innlandsfisk. Det er dermed fylkeskommunen som kan gi tillatelse og vilkår for kultiveringstiltak i vannene, og det er også fylkeskommunen som tilbyr grunneiere veiledning om driftsplanlegging for vannene.

Det er ikke tillatt med opplag av båt innenfor reservatgrensen (kapittel IV pkt. 3). Opplag av båt tolkes som båt liggende over lengre tid, uavhengig om det er i vannkanten eller på land. Enkelte grunneiere har dispensasjon for opplag av båt på sin eiendom, og i tillegg har Fauskeidet grunneierlaget dispensasjon til opplag av en utleiebåt på østsiden av Kvitblikkvatnet.

Under prosessen med forvaltningsplanen har det kommet innspill om rydding av vegetasjon for å lette utsetting av båt i vannene, samt gjøre ferdsel med båt mellom Vallvatnet og Kvitblikkvatnet tilgjengelig. All vegetasjon i vann og på land i reservatet er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Dette innebærer at all fjerning av vegetasjon er forbudt (kapittel IV). Det er gitt dispensasjoner for begrenset fjerning av trær i elveløpet mellom vannene for å hindre gjengroing og åpne for ferdsel, men tiltaket har så langt ikke blitt iverksatt.

Dersom det dokumenteres at gjengroingen kan skade naturverdiene i reservatet, kan fjerning av vegetasjon i enkelte områder settes i gang som skjøtselstiltak (se kapittel 5.2). Fjerning av vegetasjon som skjøtselstiltak kan kun foregå for å ta vare på naturverdiene i området, ikke for å lette

Barnehage på isfiske på Vallvatnet.

Foto: Hanne Etnestad

framkommeligheten for båter eller for å lette tilgjengeligheten for fiske fra land.

Det har også kommet innspill om fri jakt på kanadagås og rødrev. Jakt på kanadagås, rødrev og andre arter må søkes etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldlovens § 48 (se kapittel 6).

4.4 Friluftsliv og rekreasjon

4.4.1 Status og mål

Fauskeidet naturreservat brukes aktivt som tur- og rekreasjonsområde. Både Kvitblikvatn og Vallvatn blir brukt som fiskevann hele året.

Området blir først og fremst brukt av hytteeierne og grunneiere på Fauskeidet, men grunnet reservatets nære beliggenhet til byen Fauske og tettstedet Straumen (Sørfold kommune), kommer det også besøkende utenfra. Området blir også besøkt av elever/studenter og ornitologer i nærområdet. I tillegg er Vallvatn en populær badeplass som brukes av folk fra Fauske og Sørfold. I nordenden av Vallvatnet er allmenn bruk tilrettelagt ved at det er satt opp en handikappbrygge.

Forvaltningsmål:

- Området skal kunne benyttes som friluftsliv- og rekreasjonsområde, innenfor verneforskriftens rammer.
- Forstyrrelsen på fuglelivet som følge av ferdsel skal begrenses, og slik ferdsel skal kanaliseres bort fra de mest sårbare områdene.

4.4.2 Rammer og regelverk

I reservatet er dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, fredet mot skade og ødeleggelse. Det er viktig at folk tar hensyn til dette når de ferdes i reservatet.

Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt (kapittel V i forskriften).

Bålbrenning er tillatt i reservatet og begrenses av forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn (26.juni 2002). I forskriften står det at det er forbudt å gjøre opp ild eller behandle ting som representerer en brannfare utendørs under slike forhold eller på slik måte at det kan føre til brann. Oppgjort ild må ikke forlates før den er fullstendig slokt. I tidsrommet 15.

april - 15. september er det forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skogmark uten tillatelse fra kommunen. Kommunestyret kan gjennom lokal forskrift fravike dette forbudet dersom lokale forhold tilsier det.

Det er kommet innspill om oppsetting av benker, gapahuk og søppeldunker i reservatet i tilknytning til Vallvatn og Kvitblikvatn. Både benker, gapahuk og søppeldunker vil regnes som tekniske inngrep som verneforskriften ikke åpner for (se kapittel 4.6).

I tillegg til bestemmelsene i verneforskriften gjelder friluftslovens bestemmelser for ferdsel.

4.5 Undervisning, formidling og forskning

4.5.1 Status og mål

Fauskeidet naturreservat blir brukt både av barnehager, skoler og Universitetet i Nordland i undervisning- og forsknings-sammenheng. Ved Kvitblikvatn er det satt opp et fugletårn (fig. 5) som drives av forvaltningsmyndigheten.

Figur 5: Fugletårnet ved Kvitblikvatn.
Foto: Hanne Etnestad

Forvaltningsmål:

Innen rammen av verneforskriften kan det legges til rette for undervisning, formidling og forskning, så fremt dette ikke går utover verneformålet.

Enkelte partier ned til fugletårnet ved Kvitblikvatnet er klopplagte.

Foto: Hanne Etnestad

4.5.2 Rammer og regelverk

Plante- og dyrelivet er fredet innenfor naturreservatet. En del undervisnings- og forskningsaktivitet vil kreve dispensasjon fra denne bestemmelsen. Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon for vitenskapelige undersøkelser jf. naturmangfoldlovens § 48, dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

4.6 Bygninger og tekniske inngrep

4.6.1 Status og mål

Fylkesvei 826 (Røsvikveien) skjærer gjennom reservatet i området mellom Kvitblikkvatnet og Vallvatnet. I dette området ligger også Gamle Grønåsvei, som krysser Vassmyras sørlige del.

Det ligger flere hytter og naust langs både Kvitblikkvatn og Vallvatn. Ved Vallvatnet går reservatgrensen stort sett langs vannkanten, slik at samtlige bygninger ligger utenfor reservatet. Ved Kvitblikkvannet ligger noen få hytter innenfor reservatgrensen, men de fleste hyttene ligger sørøst for vannet, utenfor reservatet.

Det ligger også en hytte og noen naust ved elva mellom de to vannene, altså innenfor reservatet. Like ved der Gamle Grønåsveitar av fra Røsvikveien står et koblingshus for telekommunikasjon, som ble oppført før vernetidspunktet. Bygget disponeres i dag av Telenor eiendom Holding AS. Fra dette huset går det ei telefonlinje østover gjennom reservatet mot Grønås. Reservatet krysses også av ei høyspentlinje, som går i luftspenn over nordenden av Vallvatnet.

En brygge som er tilrettelagt for rullestolbrukere er etter tillatelse fra Fylkesmannen i Nordland lagt ut i nordenden av Vallvatnet.

Sør for Vallvatnet (på Vassmyra) kan man ennå se partier av forsøket på å forlenge Nordlandsbanen under 2. verdenskrig (se kapittel 2.2). Langs Røsvikveien gravde Telenor Nett AS i 1997 ned en kabel innenfor vernegrensa.

Tidligere har det både vært bygd kraftverk i elva nedenfor Vallvatnet (utenfor reservatgrensen), og demning både ved utløpet av Vallvatnet og i Kvitblikkvatnet. I 1953 ble dette fjernet, men det står fortsatt noen rester igjen i reservatet (fig 6).

**Figur 6: Rester etter demningen ved Vallvatnet.
Foto: Hanne Etnestad**

Forvaltningsmål:

Hindre nye tekniske inngrep i reservatet

4.6.2 Rammer og regelverk

Det er generelt forbud mot fysiske inngrep i naturreservatet i følge verneforskriftens kap IV punkt 3. Her er det listet opp ulike aktiviteter som ikke er tillat. Opplistingen er ikke uttømmende, noe som innebærer at det også er et forbud mot lignende inngrep. Fylkesmannen kan gi tillatelse til å føre drenevann inn i reservatet dersom slikt avløp er nødvendig for å kunne drenere utenforliggende arealer til jordbruksformål, (kap VI). Øvrig tekniske inngrep må omsøkes og vil bli behandlet etter naturmangfoldlovens § 48.

Verneforskriften fra 1983 har en åpenbar mangel ved at den ikke åpner for bruk og vedlikehold av fylkesvei 826 der denne veien skjærer gjennom reservatet. Fylkesmannen vil sende forslag til Direktoratet for naturforvaltning om en forskriftsendring som retter på dette.

Verneforskriften åpner ikke for nybygg eller utvidelse av eksisterende hytter innen reservatet. Dette gjelder også for oppføring av naust, bruer og brygger, og det kan derfor ikke åpnes for etablering av slike nybygg i forvaltningsplanen. Søknader om slike nybygg vil bli behandlet etter den generelle dispensasjonsparagrafen (§ 48 - se kapittel 6.2.3).

Naturmangfoldlovens § 49 slår fast at hvis virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov kan innvirke på verneverdiene i et verneområde, så skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved

fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6 (se kapittel 6.2.7).

4.7 Motorisert ferdsel

4.7.1 Status og mål

Det har flere ganger blitt observert kjørespor i gamle Grønåsvei, som går tvers gjennom den østlige delen av reservatet, og på veien som går fra Røsvikveien ned mot Kvitblikvatnet.

I 1999 ble det satt opp en bom som har hindret motorferdsel ned til vannet i de senere årene. I myrområdene og i vannene har det foregått lite motorisert ferdsel. Det har tidligere blitt gitt dispensasjon til bruk av modellfly utenfor hekkesesongen.

Forvaltningsmål

Det skal foregå minst mulig motorisert ferdsel i naturreservatet for å hindre forstyrrelse av dyrelivet i sårbare perioder.

4.7.2 Rammer og regelverk

I utgangspunktet er motorisert ferdsel til vanns og til lands samt lavtflyging under 300 m forbudt. Forbudet gjelder også bruk av modellbåter, modellfly og brettseiling (kapittel IV i forskriften).

Verneforskriften åpner i kapittel V for motorisert vedtransport over myra når marka er frossen og snødekt.

Verneforskriften åpner ikke for motorferdsel i forbindelse med reindrift og det må derfor søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsparagrafen (§ 48 - se kapittel 7.2).

Det er heller ikke åpnet for motorferdsel i forbindelse med elgjakt, og her må det også søkes dispensasjon etter § 48. Hvis det gis dispensasjon, vil det være for bruk av elgtrekk eller ATV med belter, siden dette er et våtmarksområde som er sårbart for barmarkskjøring. I en dispensasjon vil det blant annet stilles vilkår om å unngå sårbare områder, kjøring med lav hastighet og bruk av etablerte veier og stier. Slike dispensasjoner gis kun for ett år av gangen, for å kunne sjekke eventuelle kjørespor i etterkant.

Motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannverns-, og oppsynsoppgaver, samt gjennomføring av skjøtsel og forvaltningsoppgaver som er bestemt av Fylkesmannen er direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel. Bestemmelsen innebærer ikke unntak for øvingskjøring. I forbindelse med skjøtselstiltak igangsatt av forvaltningsmyndigheten, står det i DNs håndbok nr. 17 (Direktoratet for naturforvaltning 2010):

”For å gjennomføre skjøtselstiltak vil det gjerne være behov for motorisert transport av folk og utstyr. Forvaltningsmyndighetens rett til å utøve skjøtsel dekker også nødvendig motorferdsel i verneområdet i den forbindelse. Det er derfor ikke nødvendig med tillatelse fra grunneier.”

I forbindelse med prosessen med forvaltningsplanen har det kommet innspill på bruk av motorisert kjøretøy for nødvendig transport til naust og hytte ved gamle Grønåsvei. I utgangspunktet er det forbudt med motorisert ferdsel langs gamle Grønåsvei, da veien ligger innenfor reservatgrensen. Dispensasjon til motorisert ferdsel må søkes til forvaltnings-

myndigheten og vil bli behandlet etter naturmangfoldlovens § 48.

Forvaltningsmyndigheten foreslår at det settes opp en bom i hver ende av gamle Grønåsvei for å hindre ulovlig gjennomkjøring.

Annen motorferdsel må også omsøkes, og vil bli behandlet etter naturmangfoldlovens § 48.

4.8 Forurensing

4.8.1 Status og mål

Vassdraget drenerer områder med betydelig jordbruksaktivitet, og flere av elvene preges av avrenning og inngrep i forbindelse med jordbruk (Hanssen og Bongard 2011).

NIVA utførte en undersøkelse av vannkvaliteten i Kvitblikvatn og Vallvatn i 1992. I nyere tid er det noe begrenset kunnskap omkring endringer i miljøforholdene i naturreservatet, og en del må derfor basere seg på vurderinger som ble gjort av Geir Gaarder under feltarbeidet i 2010, og av Hanssen og Bongard sine undersøkelser av bunndyrfaunaen i elveløp nær Kvitblikvatnet i 2011.

NIVA-rapporten om vannprøvene fra 1992 (Faafeng m. fl. 1994) konkluderte som følger: *vannkvaliteten er lite påvirket av menneskelig aktivitet, og plasserer seg i de to beste vannkvalitetsklassene: klasse I: ”god” og klasse II: ”mindre god”. Eneste parameter i disse to innsjøene som er i klasse III er siktedyp i Kvitblikvatnet. Dette er trolig forårsaket av at vinden kan virvle opp bunnmaterial fordi innsjøen er så grunn.*

Rapporten har imidlertid en figur (s. 15) som viser at fosforinnholdet i både Kvitblikvatn og Vallvatn overskrider grensen for klasse III: «nokså dårlig».

I utkastet til verneplan for myrer i Nordland (Fylkesmannen i Nordland 1980) beskrives en tydelig gjengroing i Kvitblikvatnet, som "trolig skyldes tilsig av næringsstoffer fra omliggende jordbruks- og boligområder".

Bunndyr tilknyttet utvalgte tilførselselver til Kvitblikvatnet og Vallvatnet ble undersøkt av Hanssen og Bongard i 2011 (Svartosen, Tverrågosen og Mølnelva). Økende eutrofiering har en dramatisk virkning på bunndyr ved at artsdiversiteten relativt fort går ned, samtidig som enkelte arter og grupper har fordeler av økt begroing. Økning av enkelte artsgrupper kan øke næringstilgangen for fisk.

Det ble funnet enorme mengder midd og planktonkreps i de undersøkte elvene. Masseoppblomstringer, særlig av tolerante former og arter som fåbørstemark og midd, tyder på at lokaliteten er påvirket. På bakgrunn av undersøkelsene ble tilstandsklassene i disse elvene satt til «dårlig» og «meget dårlig» (se egen boks - Vanddirektivet). Økologiske tilstands-

Vanddirektivet er forpliktelser Norge har i forhold til EUs Vanddirektiv. Det skal utarbeides forvaltningsplaner for alt kyst-, innlands- og grunnvann i Norge.

Tilstandsvurderingen gjøres ut fra meget god – god – mindre god – dårlig – meget dårlig. Det er en målsetting at vannkvaliteten i et vassdrag skal være meget god eller god.

klasser er her basert på forekomst av bunndyr på høsten.

Med grunnlag i generelle utviklingstrekk når det gjelder forurensning av vann og vassdrag i Norge fra landbruk og bebyggelse siden 1980 er det sannsynlig av forurensningen i reservatet har avtatt de siste 30 årene, men forvaltningen har ikke data som bekrefter dette. Arealet med dyrket mark i nedslagsfeltet antas å være omtrent det samme som da vernet ble innført i 1983.

Senkningen av Vallvatnet og Kvitblikvatnet, og utgraving av elva mellom de to vannene på begynnelsen av 1900-tallet, har medført klare endringer i vegetasjon og vanndybde i de to vannene. Det ser ut til at Kvitblikvatnet har blitt mest rammet av denne senkningen.

Rapporten av Gaarder fra 2010 antyder at den lave vannstanden i Kvitblikvatnet kan ha en negativ påvirkning på fuglelivet der. Strandsonene nord i Kvitblikvatnet har tidligere hatt betydning som hekkeplass og beiteområde for bl.a. vadefugl. Gjengroingen her vil sannsynligvis ha en negativ virkning på fuglelivet.

Forvaltningsmål:

Kvitblikvatn og Vallvatn med tilhørende sideelver skal ha økologisk tilstandsklasse «Meget god» eller «God» etter Vanddirektivet.

4.8.2 Rammer og regelverk

I Fauskeidet naturreservat er det forbudt å iverksette tiltak som kan endre de naturgitte forhold (kapittel IV punkt 3). Oppstillingen under punkt 3 er ikke uttømmende, men nevner blant annet

drenering og utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler.

All jordbruksmark ligger utenfor verneområdet. Etter forskrift om organisk gjødsel er Fauske kommune lokal forurensningsmyndighet når det gjelder gjødsling av grunn og avrenning fra silo og gjødsellagre.

Landbruksdrift utenfor reservatet påvirker verneverdiene. Flere av bekkene som går gjennom og forbi jordbruksområdene i Fauskeidet ender ut i Vallvatnet og Kvitblikvatnet. Verneforskriften gir ikke virkemidler mot denne typen påvirkning.

Naturmangfoldlovens § 49 gjelder tillatelse til virksomhet som kan innvirke på verneverdiene i et verneområde. I slike saker skal verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelse om tillatelse bør gis og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter naturmangfoldlovens § 6.

I de tilfellene der det allerede er gitt tillatelse må utfordringene løses gjennom frivillige tiltak i landbruket, forskrift om organisk gjødsel, plan- og bygningsloven og vannrammedirektivet. For å sikre at tiltak utenfor reservatet kan gjennomføres er det viktig med god dialog med de berørte grunneierne. Landbruket har flere støtteordninger som kan bidra til å ivareta verneverdiene, slik som SMIL- midlene (se egen boks). Det vil være viktig at de som driver med landbruk får rådgiving og informasjon om tilskuddsordninger slik at forholdene i vassdraget kan bli bedre.

Forsøpling er forbudt i verneforskriften for Fauskeidet naturreservat (kapittel IV punkt 3). I tillegg er forsøpling generelt forbudt i

henhold til forurensningslovens § 28, og der den som har forsøplet er kjent, har han ansvar for nødvendig opprydding. Hvis den som har forsøplet ikke er kjent, er det grunneier som er ansvarlig. Kommunen er forvaltningsmyndighet ved forsøpling.

SMIL –

Spesielle miljøtiltak i landbruket

Formålet med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensingen fra jordbruket, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift. Prosjektene og tiltakene skal prioriteres ut fra lokale målsettinger og strategier basert på målene i regionalt miljøprogram.

Kommunene har vedtaksmyndighet etter forskrift om spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) og får tildelt midler fra Fylkesmannen i Nordland basert på de lokale tiltaksstrategiene og tidligere rapporteringer.

5 Forvaltningsoppgaver og tiltak

5.1 Oppsyn

5.1.1 Status og mål

Med vernevedtak oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskrift og eventuelle vilkår i dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og faglig dyktig naturoppsyn er viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdene, både når det gjelder naturtilstanden og bruken av området.

Statens naturoppsyn (SNO) ble opprettet med hjemmel i Lov om naturoppsyn av

21.6.1996 og skal ivareta nasjonale miljøvernoppgaver og forebygge miljøkriminalitet. Lov om statlig naturoppsyn hjemler naturoppsyn innenfor følgende særlover; naturmangfoldloven, friluftsløven, motorferdselloven, kulturminneløven, viltloven, lakse- og innlandsfiskloven og deler av forurensingsloven. Dette innebærer blant annet at SNO har ansvar for oppsyn i verneområdene i Norge.

SNOs viktigste oppgaver er:

- å ivareta nasjonale miljømål
- kontroll opp mot lover, forskrifter og andre regelverk
- å forebygge miljøkriminalitet
- veiledning og informasjon
- praktiske skjøtselopp-gaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon
- praktiske skjøtselopp-gaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon

For oppsynet i Fauskeidet naturreservat har SNO tjenestekjøp fra Fjelltjenesten i Nordland. Behov for overvåkning av bevaringsmål utløser et behov for større oppsynsressurser i reservatet enn det som er tilgjengelig i dag.

Forvaltningsmål:

- Oppsynet skal påse at bestemmelsene i verneforskriften overholdes
- Oppsynet skal bistå/veilede grunneiere ved praktisk utføring av skjøttselarbeid beskrevet i forvaltningsplanen
- Oppsynet skal følge opp overvåkningsplan for oppnåelse av bevaringsmål for reservatet, både for fugl og vegetasjon (overvåkningsplan utarbeides i løpet av 2013)
- Oppsynet skal drive informasjonsarbeid og ha tilsyn med informasjonstavler, løveskilt og grensemerker

5.1.2 Retningslinjer

Følgende retningslinjer skal legges til grunn for oppsynet i Fauskeidet naturreservat:

- Det gjennomføres oppsyn etter gjeldende lovverk
- SNO skal samarbeide med andre etater, herunder grunneiere, brukere, Fylkesmannen og politi. Oppsynsvirksomheten skal utformes i samråd med forvaltningsmyndigheten.
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialog mellom Fylkesmannen og SNO videreføres, slik at en i felleskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet.

5.1.3 Tiltak

Styrkning av oppsynet

<i>Ansvarlig:</i>	Statens Naturoppsyn
<i>Gjennomføres:</i>	2013
<i>Prioritet:</i>	1 – Høy

5.2 Skjøtsel

5.2.1 Status og mål

De største utfordringene i Fauskeidet naturreservat er å vurdere effekten av senkningen av vannene og forurensing fra sideelvene. Det er behov for en nærmere overvåkings – og tiltaksplan for å sikre naturverdiene i reservatet. Skjøtselstiltak i forbindelse med gjengroing og forurensing vil ikke bli satt i gang før det er gjort en grundig utredning av området.

Både gran og kanadagås regnes som fremmede arter som kan true verneverdiene i Fauskeidet naturreservat. Når det gjelder spredning av gran fra tilgrensende plantefelt vil det være viktig å

§ 47 Skjøtsel av verneområder

I verneområder etter dette kapittel kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneiere om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak.

Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsl, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller vesentlige endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf § 42 eller § 45 første ledd, kan ikke skje etter denne paragraf.

Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren.

kartlegge omfanget før tiltak igangsettes. For kanadagås vil punktering av egg, i tillegg til eksisterende jakt, være effektiv for å redusere bestanden.

Eksisterende hogstplan for reservatet er fra 1990 og det er behov for å oppdatere den. Det er viktig at hogstplanen spesifiserer treslag for hogst, gjennomføring og forhold til kantsoner mot bekker, vatn og myrer.

For å hindre ulovlig gjennomkjøring i reservatet vil det være nødvendig å sette opp bom i hver ende av gamle Grønåsvei.

Søppel er et problem enkelte steder i naturreservatet. Spesielt langs Røsvikveien vil det være behov for årlige ryddeaksjoner.

Forvaltningsmål:

- Hindre gjengroing ut over naturlig suksesjon
- Sikre opprettholdelse av leveområde for våtmarksfugl
- Hele reservatet skal holdes fritt for søppel
- Gran og kanadagås skal ikke eksistere innenfor reservatet

5.2.2 Retningslinjer og lovverk

- Alle skjøtselstiltak skal skje med utgangspunkt i forvaltningsplanen, i samarbeid med Fylkesmannen og Fjelltjenesten, og det bør gjøres avtale med grunneierne.
- Gjennomføring av tiltak som medfører menneskelig aktivitet skal gjøres i perioden 31.juli – 15.april for å unngå forstyrrelse i hekketida

5.2.3 Tiltak

Tiltak er satt opp i dette kapittelet med tidsrammer og stipulerte kostnader.

1) Vurdering av gjengroingstilstanden, vannkvalitet og vannstanden i reservatet

Ansvarlig: Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres: 2014 - 2015
Kostnad: 200 000,-
Prioritet: 1 - Høy

2) Kartlegging av granspredning og arbeidsbehov ved fjerning av gran

Ansvarlig: SNO/Fjelltjenesten
Gjennomføres: 2013
Kostnad: 10 000,-
Prioritet: 1 – Høy

3) Oppdatering av hogstplan

Ansvarlig: SNO/ Fjelltjenesten

Gjennomføres: 2013

Kostnad: 1500,-

Prioritet: 1- Høy

4) Fjerning av gran

Ansvarlig:

grunneier/SNO/Fjelltjenesten

Gjennomføres: 2014 -2015

Kostnad: ?

Prioritet: 1- Høy

5) Registrering av hekkende kanadagås og punktering av egg

Ansvarlig: Fylkesmannen i Nordland
og SNO/Fjelltjenesten

Gjennomføres: årlig

Prioritet: 1 - Høy

6) Oppsett av bom gamle Grønåsvei med nøkkel

Ansvarlig: Fylkesmannen i Nordland

Gjennomføres: 2013

Kostnad: ?

Prioritet: 2 – Middels

7) Søppelrydding i reservatet

Ansvarlig: SNO/Fjelltjenesten

Gjennomføres: årlig

Kostnad: 5000,-

Prioritet: 2 – Middels

8) Registrering og fjerning av båter som ligger ulovlig innenfor reservatet

Ansvarlig: SNO/Fjelltjenesten

Gjennomføres: årlig

Kostnad: 5000,-

Prioritet: 2 – Middels

5.3 Overvåkning

5.3.1 Status og mål

En god forvaltning krever kunnskap om naturkvalitetene innenfor verneområdet og tilstanden på disse. En jevnlig overvåkning av naturkvalitetene er nødvendig for å vurdere tilstand og eventuelt behov for tiltak. På bakgrunn av tidligere kartlegginger er tilstanden til de fleste naturkvalitetene innenfor reservatet vurdert som gode.

I kapittel 3 er det definert bevaringsmål for mange av naturkvalitetene. Oppfølging av disse vil være sentralt i overvåking av reservatet. Det er derfor viktig å tidlig utarbeide et overvåkingsprogram for reservatet med kostnadsberegninger. Et overvåkingsprogram vil bli utarbeidet samtidig som gjengroingstilstand og vannkvalitet vurderes (se kapittel 5.2 om skjøtsel).

Det er en stor utfordring å definere bevaringsmål som skal gjenspeile tilstanden til alle naturkvalitetene innenfor reservatet. Bevaringsmålene som presenteres for Fauskeidet naturreservat kan bli endret ved revidering av planen som en følge av mer kunnskap og erfaring med den praktiske bruken.

Forvaltningsmål:

- Overvåkingen av Fauskeidet naturreservat skal gi økt kunnskap om naturkvalitetene, endringer i tilstand, inkl. som følge av menneskelig påvirkninger.
- Overvåking av Fauskeidet naturreservat skal gi økt kunnskap om hvordan skjøtselen påvirker naturkvalitetene.

- Overvåkning av Fauskeidet naturreservat skal gi svar på om bevaringsmålene blir nådd og gi grunnlag for om skjøtselstiltakene på justeres.

5.3.2 Retningslinjer

- SNO / Fjelltjenesten har hovedansvaret for overvåking av naturkvalitetene innenfor reservatet.
- SNO / Fjelltjenesten rapporterer til Fylkesmannen ved behov og minst en gang pr år.
- Utvikling og tilstand i forhold til bevaringsmålene skal evalueres av Fylkesmannen og tiltak skal settes inn om nødvendig.

5.3.3 Tiltak

1) Kartlegge bestandene av rødlistearter

Ansvarlig: SNO/Fjelltjenesten
Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres: 2012 – 2013
Kostnad: ?
Prioritet: 1 – Høy

2) Overvåkning av vannkvalitet og gjengroingstilstand

Ansvarlig: SNO/Fjelltjenesten
Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres: Hvert 5. år (?)
Kostnad: ?
Prioritet: 1 – Høy

3) Hekkerregistrering av horndykker og sangsvane

Ansvarlig: SNO/Fjelltjenesten og
Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres: Årlig
Kostnad: 10 000,-
Prioritet: 1 – Høy

4) Grundig registrering av hekkende

fugl i reservatet med bevaringsmål

Ansvarlig: Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres: 2013
Kostnad: 70 000,-
Prioritet: 1 – Høy

5.4 Informasjon og tilrettelegging

5.4.1 Status og mål

Dagens informasjonsplakat for Fauskeidet naturreservat er av eldre dato og bør oppdateres. Informasjonen om Fauskeidet naturreservat bør være tilgjengelig også for utenlandske turister. Informasjonsplakaten bør derfor suppleres med tekst på flere språk, og da i første rekke engelsk og tysk. I den norske teksten kan det være behov for å klargjøre hva som er tillatt innenfor reservatet. Ett av tiltakene i 2013 bør derfor være å lage en ny versjon av info-plakaten for Fauskeidet naturreservat.

Eksisterende tavle med infoplakat for Fauskeidet naturreservat er plassert mellom Røsvikveien og Kvitblikvatnet (fig. 7). Vernegrensen er merket med verneskilt (fig. 8).

Figur 7: Informasjonstavle satt opp av Fjelltjenesten.

Figur 8: Verneskilt.

Informasjon om Fauskeidet naturreservat er tilgjengelig på nettstedet Miljøstatus i Nordland (<http://nordland.miljostatus.no>), som drives av Fylkesmannen i Nordland.

Eventuelt andre tiltak må vurderes opp mot verneformålet. Ved økt ferdsel kan det bli behov for å kanalisering. Det kan gjøres gjennom informasjonstiltak og merking av stier utenom de mest sårbare områdene. Tiltak for informasjon og tilrettelegging bør gjennomføres med vekt på universell utforming, forutsatt at dette ikke kommer i strid med verneformålet.

Forvaltningsmål

- Informasjonsarbeid i og utenfor Fauskeidet naturreservat skal bidra til at alle besøkende får informasjon om naturkvalitetene i området og bestemmelsene i verneforskriften.
- Informasjonsarbeidet skal bidra til at naturkvalitetene ivaretas.
- Tilrettelegging for ferdsel skal sikre naturkvalitetene i reservatet.
- Universell utforming skal vektlegges i den grad det er forenlig med vernet.

5.4.2 Retningslinjer

Alt informasjonsmaterieell skal utarbeides av eller i samarbeid med Fylkesmannen.

Referansegruppa som har bistått Fylkesmannen i arbeidet med første utgave av forvaltningsplanen vil avholde møter minst en gang årlig fram til revidering av planen.

5.4.3 Tiltak

Utarbeide oppdatert informasjonsplakat etter ny form

Ansvarlig: Fylkesmannen i Nordland
Gjennomføres: 2013
Kostnad: 12 000,-
Prioritet: 2 – middels

Oppsetting av flere tavler med informasjonsplakater

Ansvarlig: Fjelltjenesten
Gjennomføres: 2013
Kostnad: 16 000,-
Prioritet: 2 – middels

Årlig møte med referansegruppe

Ansvarlig: Fylkesmannen
Gjennomføres: årlig
Kostnad: 3 000,-
Prioritet: 1 - høy

6 Saksbehandling

6.1 Forvaltningsmyndigheter

Ansvar for forvaltningen av Fauskeidet naturreservat involverer følgende myndigheter:

Miljøverndepartementet (MD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. MD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven, naturmangfoldloven og viltloven.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er øverste fagmyndighet for naturvern-områder i Norge og har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturmangfoldloven. DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte

verneområde. DN er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. DN skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.

Fylkesmannen i Nordland (FM) er forvaltningsmyndighet for Fauskeidet naturreservat.

Fauske og Sørfold kommuner er lokale myndigheter på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning innen Fauskeidet naturreservatet, eksempelvis plan- og bygningsloven og lov om motorferdsel i utmark og vassdrag.

6.2 Lovverk, føringer og forvaltning

6.1.1 Verneforskriften, naturvernloven og naturmangfoldloven

Vedtaket om vern av Fauskeidet naturreservat ble hjemlet i naturvernloven. Den 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven i kraft, og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av den inntil Kongen bestemmer noe annet (naturmangfoldlovens § 77, første punktum).

Kapittel II i naturmangfoldloven inneholder alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. Dette inkluderer også forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter som og gjelder innenfor naturreservat. I tillegg skal fem prinsipper (§§ 8-12) legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det stilles krav til hvordan prinsippene er vurdert ved beslutningen. Det vil for eksempel si ved behandling av dispensasjonssøknader.

De fem prinsippene er:

§ 8 - Offentlige beslutninger skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelige kunnskap om arter, naturtyper og effekten av påvirkning.

§ 9 - Ved tvil om effekten av påvirkning skal føre – var – prinsippet benyttes.

§ 10 - Samlet belastning på et økosystem skal vurderes.

§ 11 - Den som gjør skade på miljøet skal bære kostnadene (rimelighetsvurdering).

§ 12 - Det skal velges driftsmetoder, teknikk og lokalisering som i størst mulig grad begrenser skade på naturen.

I de tilfelle det søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftens kapittel IX, skal disse vurderes etter naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse (se egen boks med naturmangfoldlovens § 48). Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft (se kapittel 6.2.3).

Verneforskriften for Fauskeidet naturreservat finnes som vedlegg 1.

Naturmangfoldlovens § 48:

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om

et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

6.2.2 Forholdet til andre lovverk

Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven går foran andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheter mellom bestemmelsene. Det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene i områder vernet etter naturmangfoldloven. Ved søknader om tillatelse til motorisert ferdsel vil det i de fleste tilfeller være nødvendig med både dispensasjon fra motorferdselloven og fra verneforskriften. Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet av Fylkesmannen. Forskrifter gitt med hjemmel i naturmangfoldloven begrenser ikke rådighetsutøvelsen utenfor verneområdet.

6.2.3 Forvaltning av verneforskriften

Verneforskriften har som formål å opprettholde den tilstanden som området var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålet. Forvaltningsansvaret for Fauskeidet naturreservat ligger hos Fylkesmannen i Nordland, som derfor har ansvar for at verneforskriften blir forvaltet opp mot verneformålet. Hvis verneverdiene forringes må nødvendige tiltak bli igangsatt. Videre skal Fylkesmannen behandle og avgjøre alle søknader. Klage på vedtak skal gå via Fylkesmannen og sluttbehandles av Direktoratet for naturforvaltning.

Forvaltningen av verneområdet skal skje med et langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenkning hos både de daglige brukerne og Fylkesmannen. Forvaltningsplanen for Fauskeidet naturreservat er planlagt å rulleres hvert 10. år, men første rulling må skje etter 5. år for å fange opp eventuelle forskriftsendringer.

Naturmangfoldlovens § 48 inneholder den generelle unntaksparagrafen (se kapittel 6.2.1). Det kan gis dispensasjon fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I ordet «nevneverdig» ligger en ganske snever adgang til dispensasjon bare i de tilfeller tiltaket vil ha begrenset virkning for verneverdiene. Presiseringen er for å sikre at vernevedtaket ikke uthules gjennom omfattende dispensasjoner.

Det er viktig å være oppmerksom på at dersom det gis dispensasjon etter denne paragrafen skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen

kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Uavhengig av det som følger av avsnittet ovenfor kan det gis dispensasjon dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er først og fremst er aktuell for tiltak av nasjonal betydning. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning vil generelt ikke være tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen.

6.2.4 Randsoner til verneområder

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomhet utenfor vernegrensene. Det er derfor viktig at grunneiere, kommuner og andre offentlige og private instanser forvalter tilgrensende området på en slik måte at ikke verneverdiene innenfor et verneområde blir forringet.

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov enn naturmangfoldloven innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal kommuner og sektormyndigheter tillegge hensynet til disse verneverdiene vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår. (naturmangfoldlovens § 49). Bestemmelsen gjelder kun for tiltak som skjer utenfor verneområdet, men som kan ha negativ effekt på verneverdiene innenfor området, f.eks. gjennom forurensing, endring i vannstand, drenering eller ved retningsendring av vassdrag.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf. natur-

mangfoldloven § 6. Den innebærer at enhver plikter å opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturen.

6.2.5 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner

For å ivareta formålet med opprettelsen av naturreservatet er det viktig at lovverket følges opp og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom ileggelse av straff eller forvaltningsmessige sanksjoner. For å ivareta lovens formål har naturmangfoldloven i kap IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

SNO er forvaltningens feltapparat og vil reagere med anmeldelse eller informasjon der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten har også et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd som blir kjent.

Fylkesmannen er fra 01.01.11 delegert myndighet etter kapittel IX § 69-73 i naturmangfoldloven. Disse er:

§ 69 Retting og avbøtende tiltak.

Denne paragrafen gir myndighetene hjemmel til å pålegge en ansvarlig å stanse pågående ulovlige arbeider og/eller treffe vedtak om retting av det ulovlig etablerte forholdet.

§ 70 uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet.

Denne paragrafen retter seg mot forhold som i utgangspunktet er lovlig, men som innebærer uforutsette og vesentlige konsekvenser for naturmangfoldet. Når slik skade har inntruffet kan myndighetene pålegge den ansvarlige å treffe tiltak

(gjenoppretting) dersom det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige.

§ 71-72 Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom.

Disse paragrafene gir myndighetene mulighet til å sørge for iverksetting av tiltak for den ansvarliges regning når pålegg etter §§ 69 og 70 ikke blir etterkommet, eller dersom det haster av hensyn til naturmangfoldet eller det ikke kan påvises noen ansvarlig.

§ 73 Tvangsmulkt

Tvangsmulkt er et pressmiddel myndighetene kan benytte for å sikre gjennomføring av lovens bestemmelser. Tvangsmulkt fastsettes når en overtredelse er avdekket og pålegg om retting eller unnlattelse av å oppfylle en plikt ikke er etterkommet. Tvangsmulkt kan være et engangsbeløp eller løpende så lenge overtredelsen varer.

§ 74 Miljøerstatning

Paragrafen innebærer et objektivt erstatningsansvar ved overtredelse av bestemmelser i naturmangfoldloven eller i annen lovgivning som får betydning for gjennomføring av mål og prinsipper i loven. Denne bestemmelsen bidrar til at mindre overtredelser ”avkriminaliseres” og kan sanksjoneres av forvaltningen selv uten å gå gjennom rettsapparatet. Dette regnes ikke som straff og er ikke til hinder for å ilegge andre sanksjoner.

§ 75 angir strafferammen for overtredelser av naturmangfoldloven som er bot eller fengsel inntil ett år, eller tre år ved grove overtredelser.

6.2.6 Generelle retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 4. Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Fauskeidet naturreservat:

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes Fylkesmannen i Nordland.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteresser. Det er viktig at det i all saksbehandling blir gjort en samlet vurdering av tiltakets virkning på verneverdiene og forholdet til øvrige brukerinteresser.
4. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal Fylkesmannen vurdere om saken skal behandles på nytt med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grovere brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader.
5. Statens naturoppsyn er ansvarlig for vurdering og anmeldelse ved brudd på vilkår og verneforskrift.
6. Disse instansene skal ha kopi av alle vedtak: Fauske kommune, Statens naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning, Naturvernforbundet i Nordland og grunneiere dersom de berøres. Naturvernforbundet har rettslig klageinteresse og har klageadgang.
7. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage på vedtak sendes Direktoratet for naturforvaltning via Fylkesmannen i Nordland som vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom vedtaket opprettholdes skal klagen oversendes Direktoratet for naturforvaltning for endelig behandling og vedtak.

7 Forvaltningsplanens varighet

Forvaltningsplanen for Fauskeidet naturreservat gjelder for tidsperioden 2012-2016. Fylkesmannen er ansvarlig for revidering av forvaltningsplanen, arbeidet med revidering av forvaltningsplanen skal starte senest i 2015. Fylkesmannen kan revidere forvaltningsplanen før den tid, dersom det er behov for det.

8 Kilder

Artsdatabanken 2012. Kanadagås *Branta canadensis*. Artsdatabankens faktaark ISSN 1504-9140 nr.218.

Artsdatabanken 2010. *Artskart*. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Bjørnbak, G. udatert. Beretninger om senking av Vallvann og Kvitblikvann. Brev, 5 s. + kartvedlegg.

Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for hornedykker *Podiceps auritus*. DN-rapport 2009-7.

Direktoratet for naturforvaltning 2010. Områdevern og forvaltning. DN-håndbok 17-2008 (revidert september 2010).

Direktoratet for naturforvaltning 2011. Handlingsplan mot amerikansk mink (*Neovison vison*). DN-rapport 5-2011.

Faafeng, B., Brettum, P., Hessen, D.O. og Mjelde, M. 1994. Vannkvalitet i verneområder i Nordland: Kvitblikvatn og Vallvatn i Fauske og Altvatnet og Storvatnet på Dønna. NIVA rapport O-93123.

Hanssen, Ø.K. og Bongard, T. 2011. Laksefisk og bunndyr som indikator på økologisk tilstand i vassdrag i vannregion Nordland i 2011. Ferskvannsbiologen. Rapport 2011-8. 43s.

Fylkesmannen i Nordland 1980. Utkast til verneplan for myrer i Nordland fylke.

Gaarder, G. 2010. Fauskeidet naturreservat, Fauske kommune. Naturtyper og flora. Miljøfaglig Utredning Rapport 2010:54.

Kålås, J.A., Viken, Å. og Bakken, T. (red.) 2010. Norsk rødliste 2010 – 2010. Norwegian Red List. Artsdatabanken, Norway.

Mjelde, M. og Edvardsen, H. 1994. Bendeltjønnaks – *Potamogeton compressus* L. Gjenfunnet i Norge etter 90 år. Blyttia nr. 3, 101 – 106.

Riksrevisjonen, 2005-2006. Riksrevisjonens undersøkelse av myndigheters arbeid med kartlegging og overvåkning av biologisk mangfold og forvaltning av verneområder. Dokument nr. 3:12.

Vorren, K. D. 1979. Myrinventeringer i Nordland, Troms og Finnmark, sommeren 1976, i forbindelse med den norske myrreservatplanen. Tromsura naturvitenksap nr. 3. Universitetet i Tromsø, Institutt for museumsvirksomhet. 118 s.

9 Vedlegg

1. Verneforskrift
2. Kart over Fauskeidet naturreservat
3. Artsliste - vannvegetasjon
4. Artsliste - fugl
5. Kart flyttveg og beiteområde for rein
6. Hogstplan fra 1990
7. Tiltaksplan
8. Bevaringsmål

Forskrift om fredning for Fauskeidet naturreservat, Fauske kommune, Nordland.

Fastsatt ved kgl.res. av 16. desember 1983. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I.

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23, er et våtmarksområde på Fauskeidet i Fauske kommune, Nordland fylke, fredet som naturreservat ved kgl.res. av 16. desember 1983 under betegnelsen « Fauskeidet naturreservat »,

II.

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 107/1, 107/2, 107/3, 107/4, 107/5, 107/6, 107/7, 107/12, 107/13, 107/19, 108/1, 108/3, 108/4, 108/6, 108/7, 108/8 m.fl., 108/9, 108/10, 108/11, 108/12, 108/18, 108/19, 108/20, 108/21, 108/28, 108/30, 108/54, 108/55, 108/-, 109/1, 109/2, 109/3, 109/4, 109/5, 109/7, 109/9, 109/11, 110/4 m/fl. 110/13, 110/14, 110/21, 110/22 m.fl. 110/25, 110/26, 110/27, 110/69, 110/70, 111/9, 111/10, 113/1, 113/4, 113/8, 113/11, 113/13, 113/20, 113/34, 115/10, 115/18, 115/23, 115/24, 115/27, 115/28, 115/35, 115/44.

Reservatet dekker et areal på ca. 3.500 dekar, herav ca. 2.000 dekar vannareal.

Grensene for naturreservatet går frem av kart i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet oktober 1983. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Fauske kommune, hos fylkesmannen i Nordland og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning av forvaltningsmyndigheten. Knekkpunktene bør koordinatfestes.

III.

Formålet med fredningen er å bevare et produktivt og artsrikt våtmarksområde og et vakkert landskapsområde, spesielt av hensyn til det varierte plantelivet og et særdeles rikt og interessant fugleliv.

IV.

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art, unntatt det som følger av tillatt ferdsel eller tiltak i medhold av punktene V-VII.

Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.

Nye plantearter må ikke innføres.

2. Pattedyr og fugler, herunder fuglenes reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Jakt og bruk av skytevåpen er forbudt.

Hunder må ikke slippes løs i reservatet.

Nye dyrearter må ikke innføres.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båt, fremføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Oppregningen er ikke uttømmende.
4. Motorisert ferdsel (herunder også bruk av modellbåter og modellfly) er forbudt. Forbudet gjelder også lavtflyging og landing med luftfartøy.
5. Camping, teltslagning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

V.

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Beiting og sanking av bær og matsopp.
3. Vedhogst etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
4. Motorisert vedtransport over myra når marka er frossen og snødekket.
5. Elgjakt med/uten hund etter viltlovens bestemmelser og forskrifter gitt i medhold av denne.

VI.

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan gi tillatelse til:

1. Å føre drenevann inn i reservatet dersom slikt avløp er nødvendig for å kunne drenere utenforliggende arealer til jordbruksformål.

VII.

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføringen av skjøtselstiltakene.

VIII.

Forvaltningsmyndigheten kan fastsette nærmere bestemmelser om ferdselen dersom dette blir nødvendig for å oppfylle formålet med fredningen.

IX.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfelle, dersom det ikke strir mot formålet med fredningen.

X.

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges fylkesmannen i Nordland.

XI.

Den myndighet Kongen har etter samme lovs § 10 om skjøtsel, etter § 21 til merking av fredninger m.v., etter § 22 om regulering av ferdsel og etter § 23 til å gjøre unntak fra bestemmelsene, overføres for disse områdene til Miljøverndepartementet.

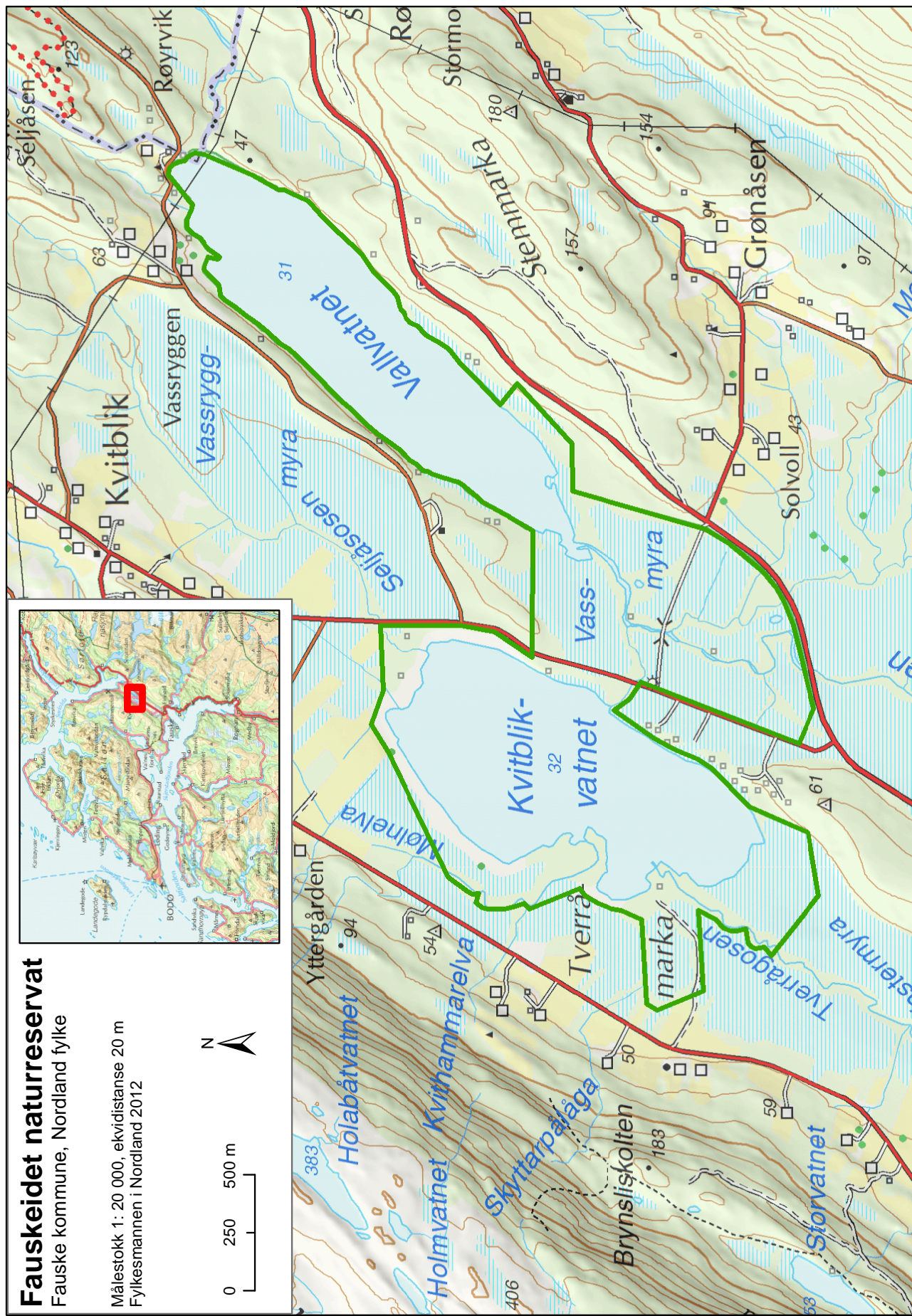
XII.

Disse bestemmelser trer i kraft straks.

Fauskeidet naturreservat

Fauske kommune, Nordland fylke

Målestokk 1 : 20 000, ekvidistanse 20 m
Fylkesmannen i Nordland 2012

Vedlegg 3: Artsliste - vannvegetasjon

Vannvegetasjon i Kvitblikkvatn og Vallvatn kartlagt av Marit Mjelde og Hanne Edvardsen 1993.

Norsk navn	Latinsk navn	Observasjonssted
Nålesivaks	<i>Eleocharis acicularis</i>	Kvitblikkvatn*/Vallvatn
Stivt brasmegras	<i>Isoëtes lacustris</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Evjesoleie	<i>Ranunculus reptans</i>	Vallvatn
Sylblad	<i>Subularia aquatica</i>	Kvitblikkvatn*/Vallvatn
Klovasshår	<i>Callitriche hamulata</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Høstvasshår	<i>Callitriche hermaphroditica</i>	Kvitblikkvatn
Småvasshår	<i>Callitriche palustris</i>	Kvitblikkvatn**
Hesterumpe	<i>Hippuris vulgaris</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Vanlig tusenblad	<i>Myriophyllum alterniflorum</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Kamtusenblad	<i>Myriophyllum sibiricum</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Rusttjønnaks	<i>Potamogeton alpinus</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Småttjønnaks	<i>Potamogeton berchtoldii</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Bendeltjønnaks	<i>Potamogeton compressus</i>	Vallvatn
Trådtjønnaks	<i>Potamogeton filiformis</i>	Kvitblikkvatn
Grastjønnaks	<i>Potamogeton gramineus</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
	<i>Potamogeton gramineus x perfoliatus</i>	Kvitblikkvatn**
Hjertetjønnaks	<i>Potamogeton perfoliatus</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Nøkketjønnaks	<i>Potamogeton praelongus</i>	Kvitblikkvatn
Stivttjønnaks	<i>Potamogeton rutilus</i>	Kvitblikkvatn
Småvasssoleie	<i>Ranunculus confervoides</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Gytjeblererot	<i>Utricularia intermedia</i>	Kvitblikkvatn**
Storblærerot	<i>Utricularia vulgaris</i>	Kvitblikkvatn**
Soleinøkkerose	<i>Nuphar pumila</i>	Kvitblikkvatn
Vanlig tjønnaks	<i>Potamogeton natans</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Flotgras	<i>Sparganium angustifolium</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Stautpiggeknepp	<i>Sparganium emersum</i>	Kvitblikkvatn
Kransalge	<i>Chara globularis</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn
Kransalge	<i>Nitella opaca</i>	Kvitblikkvatn/Vallvatn

ARTSLISTE FUGL, FAUSKEIDET NATURRESERVAT. KVITBLIKKVATNET

HEKKEKODE:

A = Ingen indikasjon på hekking
 B = Mulig hekking
 C = Sannsynlig hekking
 D = Konstantert hekking
 T = Observert på trekk

OPPTRER:

V = vår
 S = sommer
 H = høst
 O = overvintring

ART

REGISTRERT I OMRÅDET

	Hekkekode	Opptrer	Merknad
Smålom	AT	VS	
Storlom	B	VSH	
Horndykker	D	VSH	Min. 8 par 1993, 3 -4 par siste år (V.J. Albertsen 1999)
Toppdykker	A	H	
Hegre	A	VSH	
Canadagås	D	VSH	Første hekking 1994
Hvitkinngås	A	VSH	I følge med canadagås
Grågås	T	V(H)	
Sangsvane	D	VSH	Etablert 2001, 2 par fra 2006
Stokkand	D	VSH	
Krikkand	D	VSH	
Snadderand	A	V	
Brunnakke	D	VSH	
Stjertand	A	V	
Knekkand	A	H	(T.E.Kristiansen 1996)
Skjeand	A	VS	
Toppand	D	VSH	
Bergand	A	SH	(Sist observert 1999)
Svartand	T	S	Sist observert 1996
Sjørørre	T	H	(T.E.Krist.og M.Eggen 1997)
Havelle	T	H	
Kvinand	B	VSH	
Lappfiskand	T	H	1 hun obs. høsten 1994
Siland	B	VSH	
Laksand	B	VSH	
Fiskeørna	A	V	Obs. våren 2001
Havørn	A	SH	
Hønsehauk	A	V	
Spurvehauk	A	VSH	
Musvåk	A	H	(T.E.Krist., M.Eggen 1994)
Kongeørn	A	V	
Sivhauk	A	VS	1 hun juni - juli 2004
Dvergfolk	C	S	
Orrfugl	B	S	Funnet ribb

Vedlegg 4: Artsliste fugl

Trane	D	VS	Reir i sørenden av Kvitblikkv 2008
Sothøne	D	S	Obs. hekking 1992
Sandlo	A	VS	
Heilo	T	S	
Vipe	C	VSH	
Temmincksnipe	A	SH	(T.E.Krist.og M.Eggen 1994)
Myrsnipe	T	SH	
Brushane	C	VSH	Spiller i sørenden
Sotsnipe	T	VS	
Rødstilk	D	VS	
Gluttsnipe	C	VS	
Grønnstilk	C	VS	
Strandsnipe	C	VS	
Svarthalespove	A	V	Observert 2004
Storspove	C	VSH	
Småspove	D	VS	
Rugde	C	VSH	
Enkeltbekkasin	C	VSH	
Kvartbekkasin	T	H	
Tjuvjo	B	S	
Fjelljo	A	V	
Hettemåke	D	VSH	
Gråmåke	A	S	
Svartbak	A	VSH	
Fiskemåke	D	VSH	
Rødnebbterne	B	VS	
Ringdue	B	VH	
Gjøk	C	S	
Jordugle	D	VS	På myr sørenden av vatnet 2005
Tårnseiler	A	S	
Flaggspett	A	H	
Dvergspett	B	V	
Tretåspett	B	H	
Låvesvale	A	S	
Taksvale	A	VS	
Sandsvale	A	S	
Trepiplerke	C	VS	
Heipiplerke	C	VS	
Såerle	D	VS	
Linerle	C	VSH	
Sidensvans	A	S	
Nøtteskrike	B	VSH	
Skjære	A	SH	
Kråke	D	VSH	
Ravn	A	VSH	
Fossefall	A	OV	
Jernspurv	C	VS	
Sivsanger	C	S	
Gulsanger	B	VS	
Hagesanger	B	VS	

Vedlegg 4: Artsliste fugl

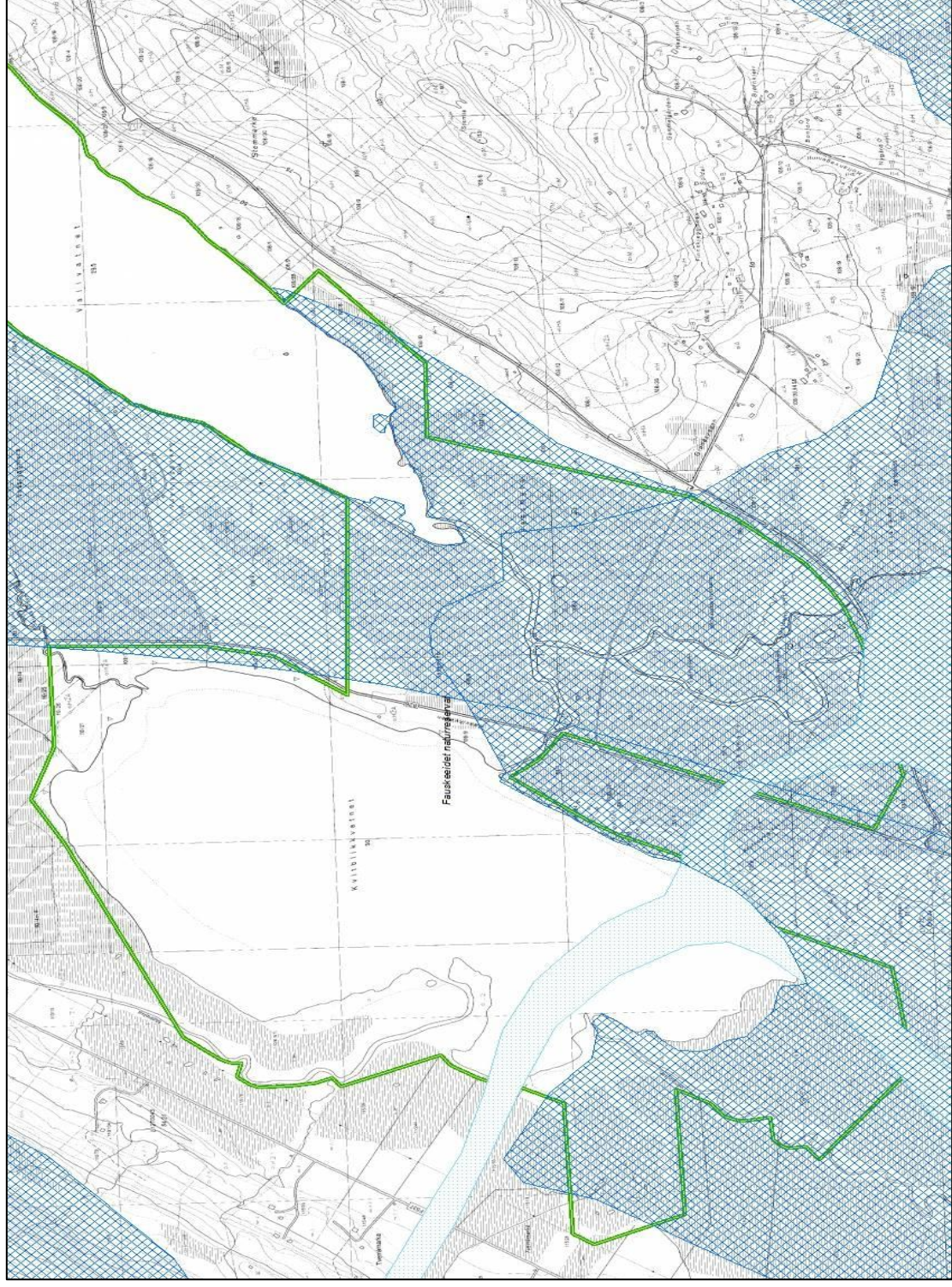
Munk	B	VS
Løvsanger	D	VS
Gransanger	C	VS
Fuglekonge	C	VS
Svarthvit fluesnapper	D	VS
Grå fluesnapper	D	VS
Buskskvett	D	SH
Rødstjert	AT	VS
Rødstrupe	C	VS
Blåstrupe	C	VS
Gråtrost	D	VSH
Svarttrost	C	VS
Rødvingetrost	C	VSH
Måltrost	C	VS
Stjertmeis	A	HO
Granmeis	C	VSHO
Svartmeis	A	O
Kjøttmeis	C	VSHO
Trekryper	A	H
Bokfink	C	VS
Bjørkfink	D	VSH
Grønnfink	C	VSHO
Grønnsisik	B	S
Gråsisik	C	VSH
Grankorsnebb	B	SH
Dompapp	C	VSHO
Gulspurv	C	VS
Sivspurv	D	VS
Snøspurv	T	V

113 arter

Hanne Etnestad, Fjelltjenesetn, Juni 2008

Vedlegg 5: Flyttvei og beite for rein Kart Storskog/Sjunkfjell (Duokta) reinbeitedistrikt

Grønn linje = vernegrense
Prikket område = drivingslei/flyttlei
Rutete område = høst/vinterbeite

HOGST I FAUSKEIDET NATURRESERVAT

Forslag til områder hvor hogst kan foregå, samt til plan for utførsel av hogsten.

Områdebeskrivelse

Området er svært variert og frodig. Her finnes 2 store vann, flere stilleflytende elver, frodige kantskoger langs strendene og elvebreddene, og store arealer med myr. Kvitblikvatnet er en grunn, svært produktiv innsjø, i berggrunnen omkring finnes kalkfjell. Høgstaudevegetasjonen i skogbunnen vitner om høy produksjon i området.

Den store variasjonen i området gir landskapet høy estetisk verdi. Variasjonen og den store produksjonen i området medfører også et stort mangfold i biotoper både for plante- og dyrearter.

Vegetasjonen i området er svært artsrik og her finnes flere næringskrevende arter. Flere er sjeldne så langt nord i landet.

Vatna med de rike myr- og randskogsonene gjør at området har en svært viktig og mangesidig funksjon for fuglelivet, både som hekkeområde, beiteområde og rasteplass for trekkfugl.

I vatna er det også stor produksjon av fisk og et godt beiteområde for både elg og rådyr.

Formålet med vern

Bevare et vakkert og variert landskap, og et svært artsrikt og produktivt våtmarksområde. Verne om plante- og dyrelivet knyttet til området, og verne spesielt om viktige hekke-, beite og trekklokaliteter for et stort antall fuglearter.

Vegetasjonssonen langs myrer, vann, vassdrag og ferdselsårer

Disse kantsonene er viktige hekkeområder og beiteområder, og byr på gode muligheter til skjul spesielt for spurvefugl-faunaen.

Store trær med mye lauvverk, flere skikt i vegetasjonen, forskjellige årsklasser og arter av busker og trær, medfører et mangfold av nisjer (levesteder) for et rikt dyreliv.

Vegetasjonen langs veier og ferdselsårer er et viktig landskapselement. Denne virker som en leskjerm for myrområder og

vassdrag innenfor, gir et godt skjul for viltet, reduserer støy fra trafikk, tar opp forurensingen fra biltrafikken og avgrenser verneområdet.

I Kvitblikkvatnet er det endel tilsig av næringsstoffer fra omliggende jordbruks- og boligområder. Dette er trolig årsaken til en økt gjengroing av vatnet. Kantsonen langs vann og elver har en viktig funksjon når det gjelder å dempe næringstilsiget til vassdraget. Trær, busker og urter tar opp en stor del av næringsstoffene som siger ned fra områdene rundt. Dette hindrer et stort direkte næringsstoff-tilsig til vassdraget som bidrar til økt vekst av alger og annen vannvegetasjon, årsak til gjengroing av vassdraget.

Dette viser at vegetasjonssonen langs vassdrag, myrer og ferdselsårer har en viktig funksjon i et rikt og variert område som Fauskeidet naturreservat. En bør derfor søke å bevare disse kantsonene best mulig, for å verne om dyre- og planteliv og områdets karakter.

Hogst i og inntil myr kan også føre til endringer i vannbalansen, noe som igjen på sikt kan føre til forandringer i vegetasjonen på myra.

Hele områdets verdifulle, varierte og frodige landskap; med store myrområder, frodige kantskoger og større tette skogområder bør søkes bevart mest mulig opprinnelig.

En eventuell vedhogst i området bør foregå der skogen er så tett at uttynning ikke vil skade helhetsinntrykket. Hogsten bør ikke skape store flater, heller ikke bør spesielt fine bestand av store, gamle trær hogges ut.

FORSLAG TIL HOGSTPLAN FOR OMRÅDET

Områder aktuelle for tillatt vedhogst (se kart)

På kart er anvist områder hvor hogst av ved, tynningshogst, kan foregå på en forsvarlig måte.

- * Nordenden av Kvitblikkvatnet rundt Seljeåas utløp.
- * Vestsida av Kvitblikkvatnet, nord og øst for Mølneelvas utløp.
- * Vestsida av Kvitblikkvatnet, nord for Tverråosen.
- * Øst for riksveg 826 og pkt. 22, ved grensa til reservatet.

Eventuell hogst skal skje i samråd med oppsynsmyndigheten for området.

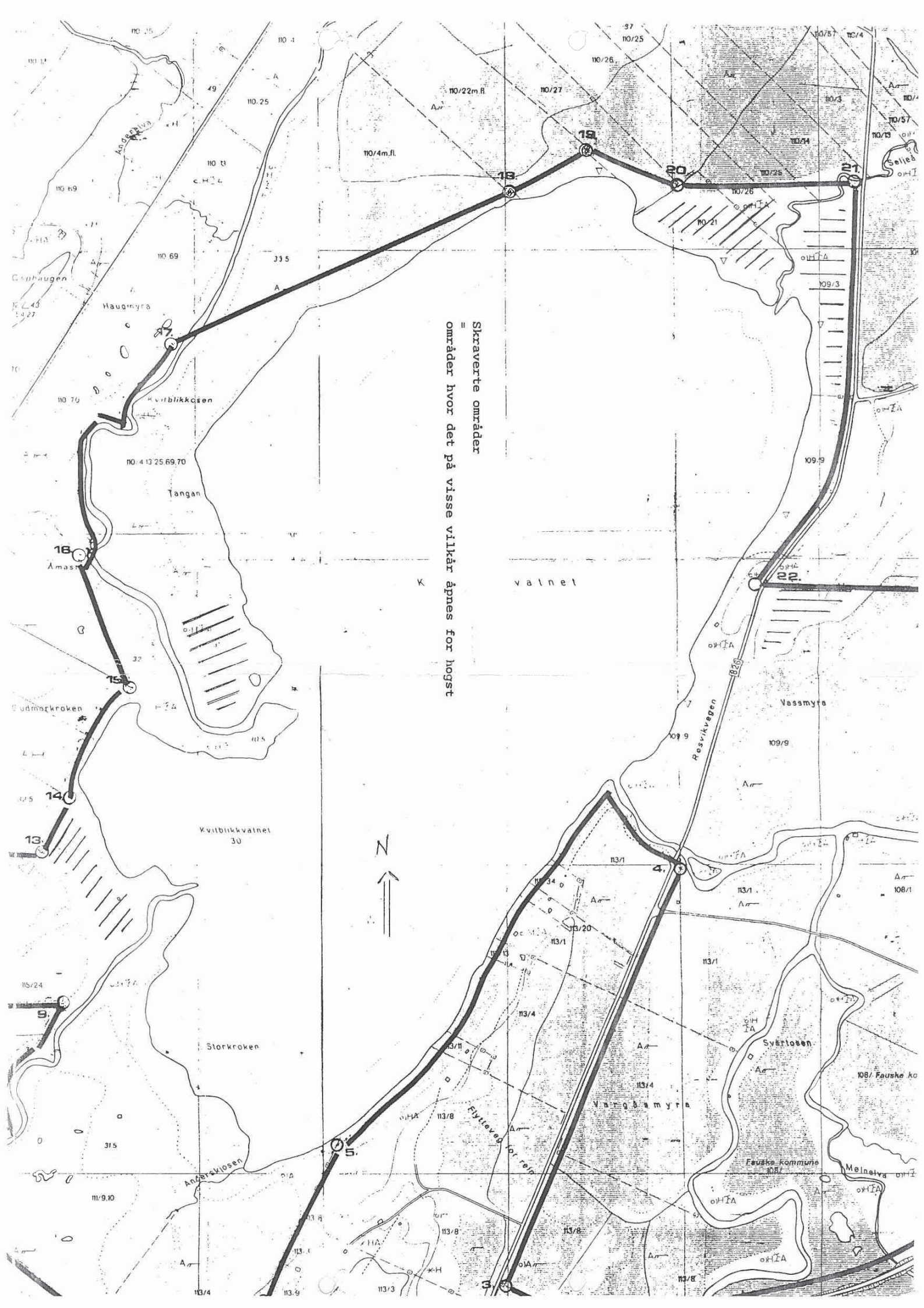
Følgende retningslinjer gjelder for hogst i de aktuelle områdene:

- Skogsdrift må ikke foregå i hekketiden, i perioden 15. april til 15. august.
- Hogst skal ikke skje innenfor en 30 m brei kantzone langs myrer, vann, elver og ferdselsårer.

- Ingen drift må foretas på skoglig uproduktiv mark (skrapmark).
- Det skal foregå tynningshogst. Med dette menes her en forsvarlig hogst/tykning av alle dimensjoner slik at mest mulig naturlig aldersfordeling står igjen.
- De gjenstående trærne skal være mest mulig jevnt fordelt på arealet slik at hogståpninger unngås (Åpninger større enn 20 m²)
- Gjennomsnittlig avstand mellom trær som er minst 3 m høye, skal maksimalt være 4 m.
- Kun den årlige tilveksten skal tas ut.
- Gamle døde trær og stammer skal i størst mulig grad stå urørt. Disse representerer hekke- og beiteplasser for forskjellige fuglearter, samt at de kan inneha et rikt og sjeldent insektliv.
- Fremkjøring av skogsvirke er bare tillatt på frossen, snødekt mark eller på frosne elveløp eller vatn.

Motorisert transport følger motorferdsellovens regler.
- Kvist og annet avfall etter hogst skal ligge igjen spredt i terrenget. Hogstavfall må ikke blokkere stier.
- Foryngelse av skogen skal skje naturlig.

Overtredelse av disse bestemmelsene, dvs. at hogsten blir utført på en uforsvalig måte, vil medføre at tillatelsen til å ta ut virke til ved blir opphevet.

Skraverte områder
= områder hvor det på visse vilkår åpnes for hogst

Vedlegg 7: Tiltaksplan for Fauskeidet naturreservat

Prioritet	Tiltak	2013	2014	2015	2018	2023
1.	Vurdering av gjengroingsstilstanden, vannkvalitet og vannstanden i reservatet		100 000	100 000		
2.	Kartlegge rødlistearter (planter)	?				
3.	Overvåkning av vannkvalitet og gjengroingsstilstand inkl. flyfoto				?	?
4.	Hekkerregistrering av horndykker og sangsvane		10 000	10 000	10 000	10 000
5.	Grundig registrering av hekkende fugl i reservatet med bevaringsmål	70 000				?
6.	Kartlegging av granspredning og arbeidsbehov ved fjerning av gran	10 000				
7.	Oppdatering av hogstplan	1 500				
8.	Fjerning av gran		?	?		
9.	Oppsett av bom gamle Grønåsvei med nøkkel	?				
10.	Sjøpellydding i reservatet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
11.	Registrering og fjerning av båter som ligger ulovlig innenfor reservatet	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
12.	Vedlikehold av fugletårnet ved Kvitblikvatnet				5 000	
13.	Vedlikehold av vei/sti til fugletårnet ved Kvitblikvatnet				3 000	
14.	Utarbeide oppdatert informasjonsplakat etter ny form	12 000				
15.	Oppsetting av flere tavler med informasjonsplakater	16 000				
Totalt		119 500 +?	120 000 +?	120 000 +?	28 000 +?	20 000 +?

Innhold

Bevaringsmål for Fauskeidet naturreservat	1
1. <i>Bevaringsmål for myrene i Fauskeidet naturreservat -delområde A</i>	2
2. <i>Bevaringsmål for de rike kulturlandskapssjøene og tilgrensende gjengroingsområder – delområde B</i>	6
3. <i>Bevaringsmål for våtmarksfugl – hele reservatet</i>	11

Bevaringsmål for Fauskeidet naturreservat

Formålet med fredningen er å bevare et vakkert og variert landskapsområde og særdeles artsrike og produktive våtmarksområder. Området har store ornitologiske verdier. I dette kapitlet blir naturkvalitetene innenfor verneområdet beskrevet, og for hver naturkvalitet er det definert bevaringsmål. For å definere naturtyper og bevaringsmål kreves kunnskap om naturtilstanden i området og utviklingstendenser. Til å definere bevaringsmål for fugl har vi brukt Fjelltjenestens fugleobservasjoner (siden 1993), naturtypekartleggingen fra 2010 (Gaarder 2010) og bunndyrundersøkelser fra 2011 (Hanssen og Bongard 2011) som utgangspunkt.

Bevaringsmålene er satt ut fra maler som Direktoratet for naturforvaltning har utarbeidet. Generelt er det svært begrenset erfaring med bruk av bevaringsmål for naturkvaliteter i vernet områder i Norge. Det vil være aktuelt å endre bevaringsmål og overvåkingsmetodikk i henhold til nasjonale standarder, uavhengig av revisjon av forvaltningsplanen. Derfor er detaljtabellene for bevaringsmålene skilt ut i dette vedlegget.

Skjøtsel som vil bidra til at bevaringsmålene nås er beskrevet i kapittel 5.2 i forvaltningsplanen. Overvåkning beskrevet i kapittel 5.3 vil i løpet av denne forvaltningsplanens varighet øke kunnskapsgrunnlaget for å kunne sette riktige bevaringsmål.

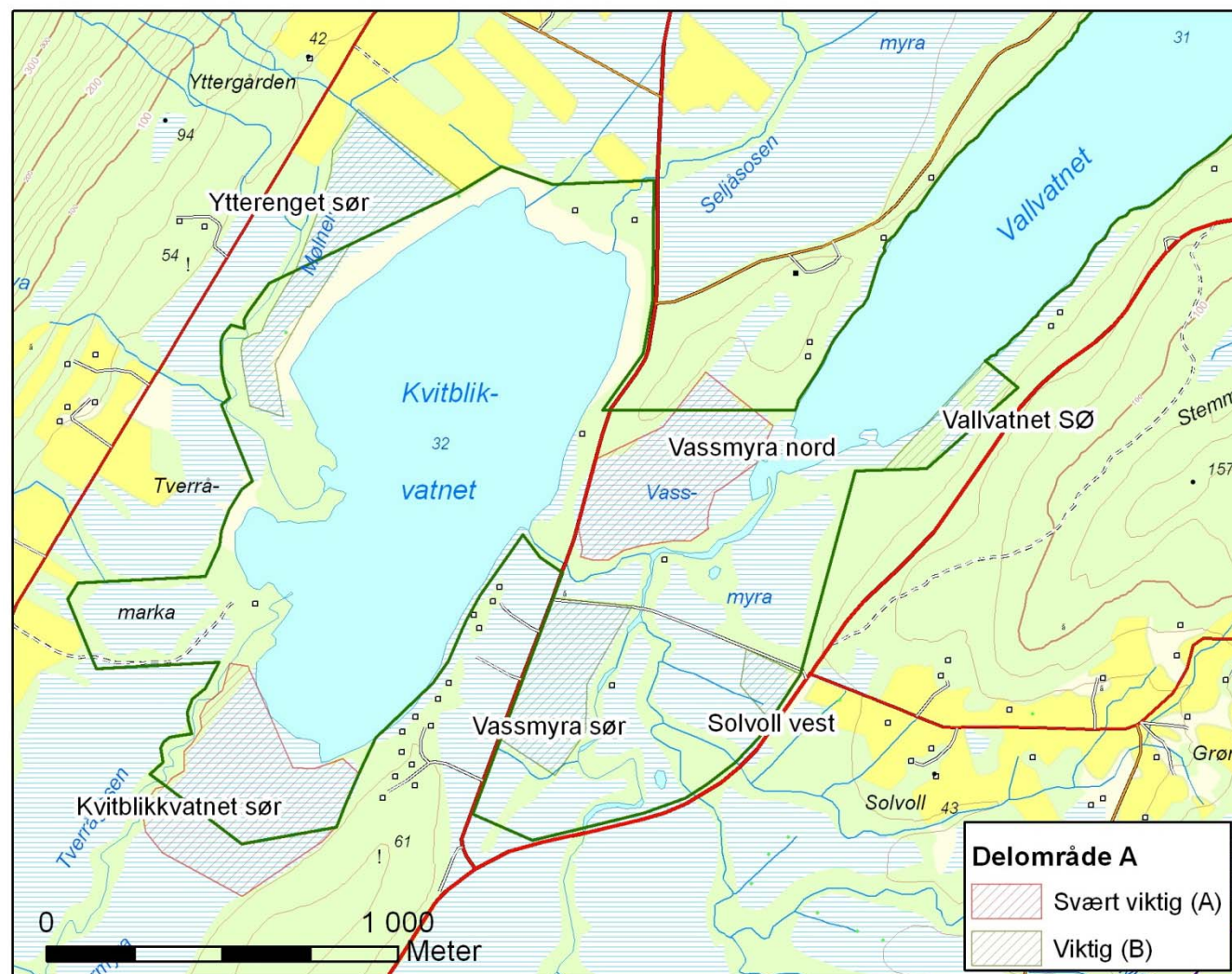
1. Bevaringsmål for myrene i Fauskeidet naturreservat -delområde A

Naturtypene tilknyttet myrene i Fauskeidet naturreservat varierer fra nedbørsmyr til lavlandsmyr og rikmyr (6 lokaliteter, se tabell 1). Det er lite trusler innenfor verneområdet, og det er få truede eller sjeldne plantearter tilknyttet myrene. De seks myrlokalitetene er derfor vurdert samlet som delområde A.

Tabell 1: Kartlagte naturtyper i delområde A (tabell etter Gaarder 2010)

Navn	Viktigste naturtype	Hovedutforming	Verdi
Kvitblikvatnet sør	Intakt lavlandsmyr	Blanding nedbørsmyr / jordvannsmyr	A
Ytterenget sør	Intakt lavlandsmyr	Nedbørsmyr	B
Vassmyra sør	Intakt lavlandsmyr	Nedbørsmyr	B
Solvoll vest	Rikmyr	Åpen rikmyr i lavlandet	B
Vassmyra nord	Intakt lavlandsmyr	Blanding nedbørsmyr / jordvannsmyr	A
Vallvatnet SØ	Rikmyr, rik sumpskog	Rik sumpskog	B

Trusler mot bevaringsmålene vil i mange tilfeller være synlig i terrenget, for eksempel i form av kjørespor eller grøfter. Det beste redskapet for å overvåke mange av bevaringsmålene vil være bruk av ordinært oppsyn og flyfoto. I tillegg kan det undersøkes om den kravfulle arten engmariland fortsatt finnes innenfor kartlagte naturtyper (4 lokaliteter).

Figur 1: Kartlagte naturtypelokaliteter (Gaarder 2010) som inngår i delområde A

Tabell 2: DELOMRÅDE A – Myr

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/utbredelse	Naturtypens maksimale utstrekning skal ivaretas	Overvåking ved bruk av flyfoto	<u>God:</u> Opprinnelig/maksimal utstrekning <u>Middels:</u> 10% reduksjon <u>Dårlig:</u> < 20 % reduksjon	Hindre grøfting og andre inngrep i naturtypen
Diagnostiske arter Engmarihand (kalkkrevendende)	Engmarihand skal forekomme på kjente lokaliteter (Vallvatnet SØ, Solvoll V, Kvitblikvatnet S og Vassmyra N)	Punktregistrering av kjent lokaliteter	<u>God:</u> Stabil eller økende forekomst av diagnostisk art på kjent lokalitet. <u>Middels:</u> 10% reduksjon <u>Dårlig:</u> < 20 % reduksjon	Miljøet holdes intakt
Fremmedarts-innslag	Fremmede arter skal ikke forekomme, og andre problemarter skal holdes på et lavt nivå.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn	<u>God:</u> Fremmede arter skal ikke forekomme <u>Middels:</u> Lav bestand (>1/32) <u>Dårlig:</u> Stor bestand av fremmede arter som truer verneverdiene (<1/32)	
Fremmede gjenstander, løse og faste (FG)	Hindre oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg/innretninger av permanent karakter	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn	<u>God:</u> Omfanget av tekniske inngrep er mindre enn på vernetidspunktet. <u>Middels:</u> Omfanget av tekniske inngrep er status quo. <u>Dårlig:</u> Omfanget av tekniske inngrep har økt i forhold til status på vernetidspunktet.	Forbud gjennom forskrift med etablering av tekniske installasjoner i reservatet. Rydde søppel
Drenering (DR)	Alle tekniske inngrep som har en drenerende effekt skal unngås.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<u>God:</u> Ingen nye inngrep med drenerende effekt er gjennomført. Eventuelle gamle tiltak er restaurert/tilbakeført til naturtilstanden. <u>Dårlig:</u> Våtmarksområdene er påvirket av nye dreneringstiltak.	Restriktiv dispensasjonspraksis Lukking av eksisterende grøfter ved Solvoll V
Ferdse med kjøretøy (FK)	Motorisert ferdsel skal unngås i våtmarksområder i	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<u>God:</u> Barmarkskjøring forekommer ikke.	Forbud mot motorferdsel gjennom forskrift

VEDLEGG 8: Bevaringsmål for Fauskeidet naturreservat

Inkludert moped og terrenggående kjøretøy	barmarksperioden.		<p><u>Middels:</u> Omfanget av motorferdsel er på samme nivå som på vernetidspunktet.</p> <p><u>Dårlig:</u> Omfanget av motorferdsel i har økt i omfang.</p>	Restriktiv dispensasjonspraksis
Slitasje og slitasjebetinget erosjon	Unngå tråkkslitasje og erosjon.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<p><u>God:</u> Naturtypen skal ha ubetydelig slitasje</p> <p><u>Middels:</u> inntil 5 % redusert areal</p> <p><u>Dårlig:</u> > 5 % redusert areal.</p>	Kanalisering og klopplegging

2. Bevaringsmål for de rike kulturlandskapssjøene og tilgrensende gjengroingsområder – delområde B

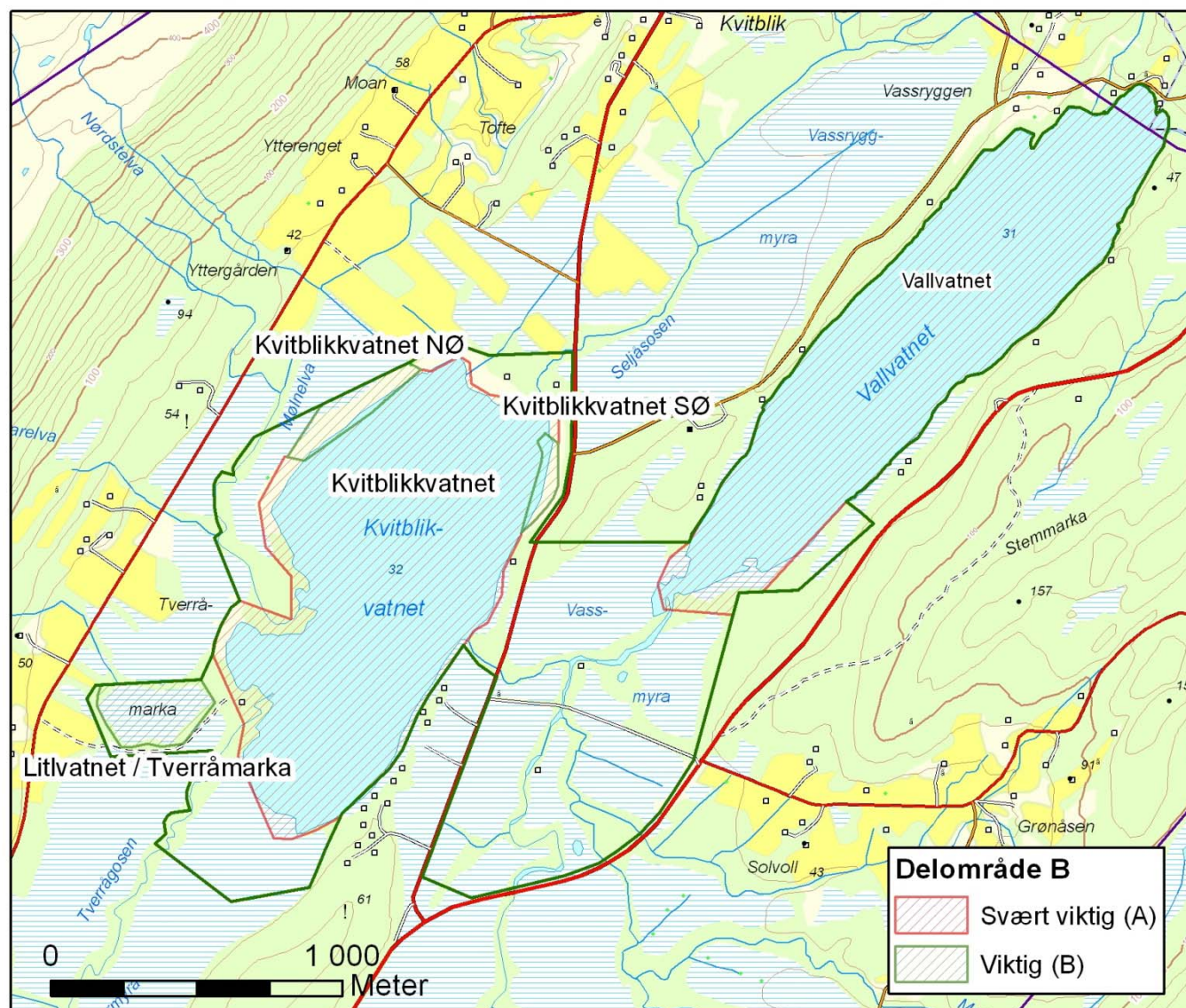
Både Vallvatnet og Kvitblikvatnet er kartlagt som svært viktige rike kulturlandskapssjøer, og det er derfor satt bevaringsmål samlet for begge innsjøene (delområde C). Senkningen av Vallvatnet og Kvitblikvatnet (se kapittel 2.2) har vært et stort inngrep som har medført en del klare endringer i vegetasjonen i og inntil Vallvatnet, der det gradvis må ha blitt bygd opp nye soneringer mellom arter. Den største forandringen har skjedd i Kvitblikvatnet, som er en del grunnere enn Vallvatnet.

To av rikmyrene (Kvitblikvatnet NØ og Kvitblikvatnet NV) og en mindre kulturlandskapssjø (Litlvatnet / Tverråmarka) er under gjengroing fra innsjø til myr på grunn av senkingen av Vallvatnet og Kvitblikvatnet. Rikmyrene framstår som ei strandsone som periodevis oversvømmes og med en blanding av myr- og strandegarter og kulturlandskapssjøen er sumppreget. Disse tre lokalitetene er inkludert i delområde for Vallvatnet og Kvitblikvatnet, siden eventuelle tiltak vil berøre disse lokalitetene.

I forarbeidet til vernet ble en tydelig gjengroing av Kvitblikvatnet beskrevet. I tillegg kom det store gjødselsutslippet i Litlvatnet på sørvestsiden av Kvitblikvatnet i 1979, som førte til økt gjengroing i området. Det er fremdeles aktivt jordbruk i nedslagsfeltet, men avrenning av næringsstoffer kan ha blitt redusert som følge av endrede driftsformer.

For å overvåke dette området vil undersøkelser av hekkebestanden for horndykker og sangsvane (se kapittel 3 – bevaringsmål for våtmarksfugl), samt gjengroingsgrad være av stor betydning. Det vil være viktig å overvåke vannkvaliteten i begge vatnene. Bendeltjernaks (EN) er kun kjent fra tre vatn i Norge og er sårbar for forurensing og endring av habitat. Bendeltjernaks vil sammen med stivtjernaks (NT) og høstvasshår (VU) være gode indikatorer på tilstanden for delområdet. Videre overvåking av bunndyr tilknyttet tilløpselvene (se figur 3) vil være viktig for klassifiseringen av naturreservatet.

VEDLEGG 8: Bevaringsmål for Fauskeidet naturreservat

Figur 2: De kartlagte naturtypene (Gaarder 2010) som utgjør delområde B.

Tabell 3: DELOMRÅDE B – Rike kulturlandskapssjøer og tilgrensende gjengroingsområder

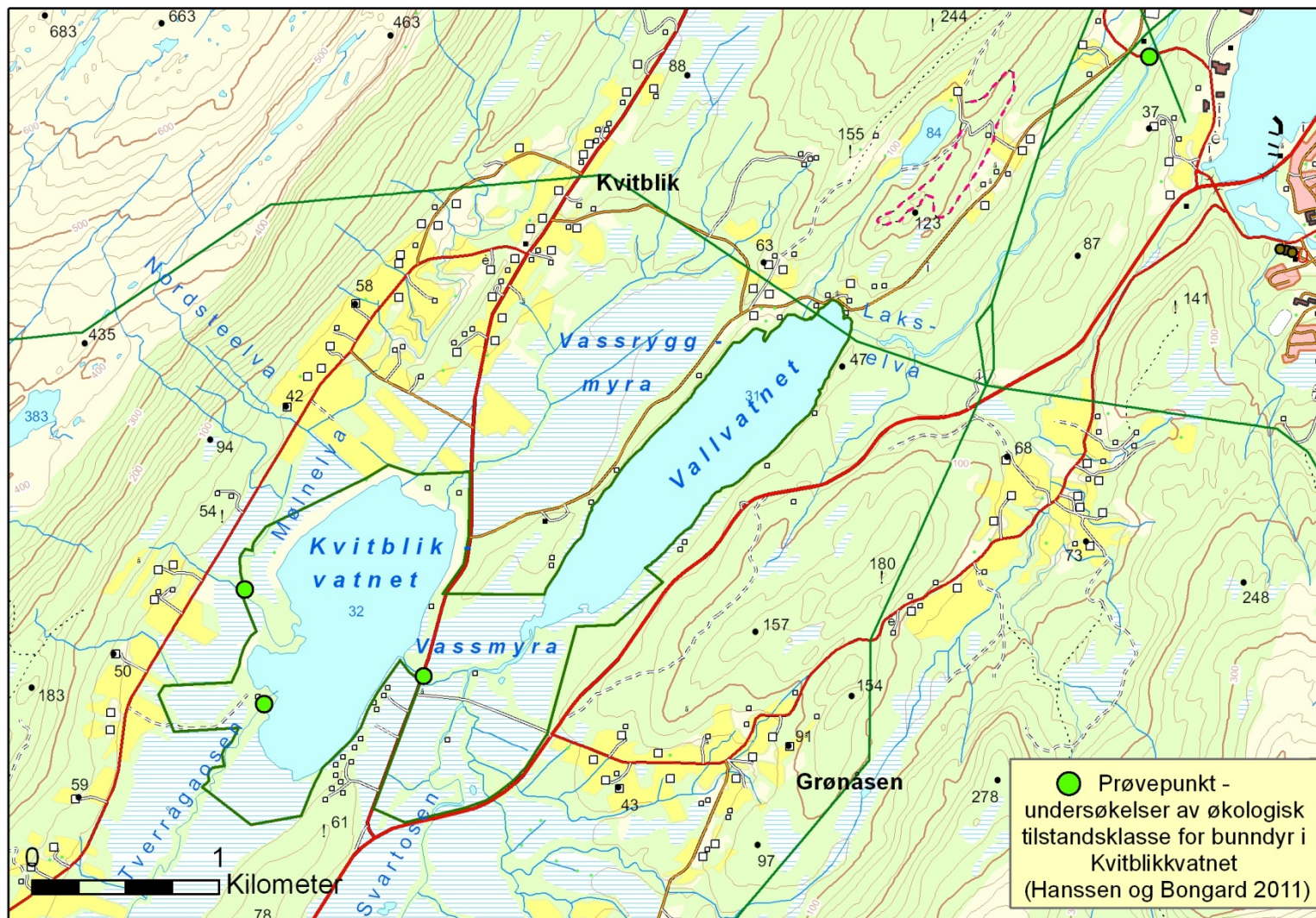
Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/utbredelse	Trenger nærmere kartlegging av hva som er naturlig gjengroing i vassdraget og hva som er menneskeskapt (se vedlegg 7 i forvaltningsplan - tiltaksplan)	Overvåking ved bruk av flyfoto	Settes på bakgrunn av nykartlegging	Redusere forurensing og hindre andre inngrep i naturtypen Vurdere andre tiltak som fjerning av masse og endring av vannstand
Diagnostiske arter¹ Høstvasshår (VU) Bendeltjernaks (EN) Stivtjernaks (NT)	Artene skal forekomme ved kjente lokaliteter For horndykker og sangsvane se kap. 3	Registrering av kjente lokaliteter.	<u>God:</u> 10 % økning av bendeltjernaks, stivstjernaks og høstvasshår <u>Middels:</u> Samme utbredelse av bendeltjernaks, stivstjernaks og høstvasshår som ved kartlegging i 1994 <u>Dårlig:</u> Redusert utbredelse av bendeltjernaks, stivstjernaks og høstvasshår	Registreringer hvert 5. år
Diagnostiske arter Bunndyrfauna	Tilstand for bunndyrfaunaen skal være god eller meget god i kartlagte tilløpselver (fig 3)	Metode etter Hanssen og Bongard 2011	Jf tilstandsklasser i vanddirektivet (se Hanssen og Bongard 2011)	Registreringer hvert 5. år
Fremmedarts-innslag	Fremmede arter skal ikke forekomme og andre problemarter skal holdes på et lavt nivå	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn	<u>God:</u> Fremmede arter skal ikke forekomme <u>Middels:</u> Lav bestand av fremmede arter <u>Dårlig:</u> Stor bestand av fremmede arter som truer verneverdiene	Punktering av egg til kanadagås Jakt på kanadagås Fjerning av gran
Fremmede gjenstander, løse og faste (FG²)	Hindre oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg/innretninger av	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn	<u>God:</u> Omfanget av tekniske inngrep er mindre enn på vernetidspunktet. <u>Middels:</u> Omfanget av tekniske	Forbud gjennom forskrift med etablering av tekniske installasjoner i

¹ **Diagnostiske arter** brukes til å vurdere tilstand til en naturtype

VEDLEGG 8: Bevaringsmål for Fauskeidet naturreservat

	permanent karakter		inngrep er status quo <u>Dårlig:</u> Omfanget av tekniske inngrep har økt i forhold til status på vernetidspunktet	reservatet Rydde søppel
Drenering (DR)	Alle tekniske inngrep som har en drenerende effekt skal unngås i og utenfor reservatet.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<u>God:</u> Ingen nye inngrep med drenerende effekt er gjennomført. Eventuelle gamle tiltak er restaurert/tilbakeført til naturtilstanden. <u>Dårlig:</u> Våtmarksområdene er påvirket av nye dreneringstiltak.	Restriktiv dispensasjonspraksis.
Sjiktning (SJ)	Trenger nærmere kartlegging (se areal / utbredelse)			Redusere forurensing.
Ferdse med kjøretøy (FK)	Motorisert ferdsel i sårbar våtmark skal unngås i barmarksperioden.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<u>God:</u> Motorferdsel forekommer ikke <u>Middels:</u> Omfanget av motorferdsel er på samme nivå som på vernetidspunktet <u>Dårlig:</u> Omfanget av motorferdsel i har økt i omfang	Forbud mot motorferdsel gjennom forskrift. Restriktiv dispensasjonspraksis
Inkludert moped og terrenggående kjøretøy		Statistikk på dispensasjoner.		
Slitasje og slitasjebetinget erosjon	Unngå tråkkslitasje og erosjon.	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<u>God:</u> Naturtypene skal ha ubetydelig slitasje <u>Middels:</u> Naturtypene har synlig slitasje <u>Dårlig:</u> Naturtypene har økende slitasje	Kanalisering og klopplegging
Eutrofieringstilstand (EU)	Meget god eller god tilstand i vassdraget	Målinger av farge, total – fosfor og total organisk karbon (TOC) Registrering av bunndyr i tilløpselver (fig 3)	Klassegrenser etter Vanddirektivet	Redusere avrenning fra landbruk utenfor reservatet – samarbeid med kommune og grunneiere

² Forkortelse henviser til **Naturtyper i Norge**

Figur 3: Prøvepunkt for kartlegging av bunndyrfauna ved Kvitblikvatnet (Hanssen og Bongard 2011)

3. Bevaringsmål for våtmarksfugl – hele reservatet

For arter som våtmarksfugler er økologiske funksjonsområder³ viktige for å sikre at området kan opprettholde levedyktige bestander på sikt. Naturmangfoldloven har fokus på at en skal se artene og artenes leveområder i sammenheng. Fauskeidet naturreservat er vurdert som et sammenhengende økologisk funksjonsområde for våtmarksfugl.

For å sikre naturreservatet som viktig funksjonsområde for våtmarksfugl må inngrep og forstyrrelser unngås. I tillegg er det viktig at faktorer utenfor ikke forstyrrer våtmarksfugl innenfor.

Vernetidspunktet blir ofte brukt som referansetidspunkt. Dette er naturlig i og med at det er tilstanden på vernetidspunktet som har gitt grunnlag for vernevedtaket. For å overvåke funksjonsområdet kan registrering av forekomsten av utvalgte indikatorarter være et mål for områdets kvaliteter som hekke- og rasteområde

Horndykkeren kan være vanskelig å observere. Den lever til dels skjult inne i vegetasjonen, men gjør også avstikkere ut på åpne vannspeil. Vær, vind, lys, sesong/vegetasjon, avstand og størrelse på lokaliteten det gjøres observasjoner i, vil avgjøre sikkerheten i telling av horndykker i en gitt lokalitet. Økende tid for observasjon vil gi bedre dekning og mer presis bestandsvurdering. Likevel vil det være en avveining om en skal dekke få lokaliteter meget nøye, eller flere lokaliteter noe mindre nøye (Bøhn et al 2010).

Sangsvanen raster i innsjøer, elver eller grunne kystviker, og hekker i avsides våtmarker og elvedeltaer i nord. Sangsvanen lever hovedsakelig av forskjellige vannplanter, men beiter også på strandenger og grasmark på gåsemanér. Trekker mot nord i mars-april og sørover i oktober-november. Sangsvanen er lett gjenkjennelig ut fra størrelsen, fargen og den lange halsen, og den har høye trompetlignende låter med ulike nasale klanger.

Ikke-motorisert ferdsel i og ved hekkeområdene i sårbare perioder forekommer sjelden og har minket etter vernetidspunktet.

³ **Økologisk funksjonsområde** - område for økologiske prosesser (for fugl vil det være hekking/ungling, næringssøk, skjul, myting osv.)

Tabell 4: Funksjonsområde for våtmarksfugl (hele reservatet samlet)

Tilstandsvariabler	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Areal/arealbruk	Bevare området kvaliteter som hekke- og rasteområde for våtmarksfugler. Naturlig tilhørende arter skal bevares med levedyktige bestander. Antallet hekkende arter skal opprettholdes på tilnærmet samme nivå som 1983, forutsatt at de populasjonsmessige forutsetningene er tilnærmet de samme	Overvåking jamfør fastsatt metodikk (<i>rapport under utarbeidelse fra DN</i>) Systematisk registrering av forekomsten av utvalgte indikatorarter (se tabell 5)	<u>God</u> : Forekomst/antall ynglende par = definerte måltall (se tabell 6) <u>Middels</u> : Forekomst/antall ynglende par er økende og på vei mot definerte måltall <u>Dårlig</u> : Forekomst/antall ynglende par er synkende og på vei fra definerte måltall	Systematiske fugleregistreringer minimum hvert 5. år Unngå forstyrrelse i hekkeperioden / kanalisere ferdsel. Informasjon
Fremmede gjenstander, løse og faste	Hindre oppføring av nye bygninger og andre tekniske anlegg/innretninger av permanent karakter	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<u>God</u> : Omfanget av tekniske inngrep er mindre enn på vernetidspunktet <u>Middels</u> : Omfanget av tekniske inngrep er status quo <u>Dårlig</u> : Omfanget av tekniske inngrep har økt	Forbud gjennom forskrift med etablering av tekniske installasjoner i reservatet. Rydde søppel
Drenering	Alle tekniske inngrep som har en drenerende effekt skal unngås	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<u>God</u> : Ingen nye inngrep med drenerende effekt er gjennomført. Eventuelle gamle tiltak er restaurert/tilbakeført til naturtilstanden <u>Dårlig</u> : Våtmarksområdene er påvirket av nye dreneringstiltak	Forbud gjennom forskrift. Lukke gamle grøfter
Fremmedartsinnslag	Fremmede arter som kanadagås skal ikke forekomme og eventuelt andre problemarter skal holdes på et lavt nivå	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og observasjoner fra grunneiere i området.	<u>God</u> : Fremmede arter skal ikke forekomme <u>Middels</u> : Lav bestand av fremmede arter <u>Dårlig</u> : Stor bestand av fremmede arter som truer	Punktering av egg. Jakt.

VEDLEGG 8: Bevaringsmål for Fauskeidet naturreservat

			verneverdiene	
Ferdsl med kjøretøy	Motorisert ferdsel skal unngås i hekkeperioden	Overvåkes gjennom ordinært oppsyn og flyfoto	<p><u>God:</u> Motorferdsel i hekkeperioden forekommer ikke.</p> <p><u>Middels:</u> Omfanget av motorferdsel er på samme nivå som på vernetidspunktet.</p> <p><u>Dårlig:</u> Omfanget av motorferdsel i hekkeperioden har økt i omfang</p>	Restriktiv dispensasjonspraksis mht å tillate motorferdsel i hekkeperioden
Ikke-motorisert ferdsel	Forstyrrende ferdsel i hekke- og trekktiden skal unngås	Registrere ferdsel	<p><u>God:</u> Ingen forstyrrelse av hekkende fugl i våtmarksområdet.</p> <p><u>Middels:</u> Hekkende fugl i våtmarksområdet utsettes for noe forstyrrelse.</p> <p><u>Dårlig:</u> Omfattende forstyrrelse</p>	<p>Restriktiv dispensasjonspraksis mht organisert ferdsel som kan forstyrre hekkende / rastende fugl</p> <p>Informasjon om hensynsfull ferdsel</p> <p>Ved behov ytterligere kanalisering av ferdsel</p>

Tabell 5: Måltall for hekkende våtmarksfugl

Naturkvalitet	Måltall
Horndykker	Hekkebestand på minimum 8 par
Sangsvane	Hekkebestand på minimum 3 par